

Frivilligheten + kommunen = sant

**Rapport om frivillighetens syn på
egne ressurser og utfordringer i
Lørenskog kommune 2015**

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Om Frivillighet Norge	4
Innledning	5
Frivillig sektor i en nasjonal kontekst	5
Samarbeidsprosess og metode	6
Metode	6
Hovedfunn	7
1. Beskrivelse av foreningene	10
Foreningene	10
Hva slags type lag/ forening er dere?	10
Aktivitet	11
Hvor ofte har dere aktiviteter?	12
Åpne organisasjoner	12
2. Foreningens medlemmer og ressurser	12
Medlemmer	12
Rekruttering av medlemmer	14
Hva hemmer rekruttering av medlemmer?	14
Lokallagenes egne forslag til å skape økt rekruttering av medlemmer	15
Hva har foreningene gjort for å lykkes med rekrutteringen av medlemmer?	15
Tillitsvalgte	16
Utfordringer med å rekruttere til styrearbeid	16
Hva kan lette rekrutteringen til styreverv?	17
Hva har organisasjonen gjort for å lykkes i rekrutteringen av styremedlemmer?	17
Frivillig innsats	17
Utfordringer med å få rekruttere frivillige	18
Hva kan gjøres for å lette rekrutteringen av frivillige?	18
Hva har foreningene gjort for å lykkes i rekrutteringen av frivillige?	18
Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?	18
Lokaler	19
Utfordringer med tilgang på lokaler	19

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Hva kan gjøres for å bedre tilgangen på lokaler?	20
Tilgjengelighet i lokalene	20
Utfordringer med lokalenes tilgjengelighet.....	21
Foreningenes inntekter.....	21
Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene	22
Utfordringer ved å skaffe inntekter til aktivitetene og finansiere nye aktiviteter.....	23
Hva kan gjøres for å skaffe inntekter til å drifte eksisterende og starte nye aktiviteter?.....	23
3. Samarbeid.....	23
Samarbeid med andre lag og foreninger.....	23
Hvilke gevinster gir samarbeid med andre organisasjoner?	24
Utfordringer knyttet til samarbeid med andre foreninger	24
Konkurransen fra andre lag og foreninger.....	25
Samarbeid med bedrift eller næringsliv	25
Samarbeid med næringslivet fremover	26
Samarbeid med kommunen.....	27
Hvilke gevinster får organisasjonene av samarbeidet med kommunen?.....	29
Utfordringer i samarbeidet med kommunen.....	29
Hva kan gjøres for å forbedre samarbeidet med kommunen?	30
Samarbeid med offentlige instanser	30
Hva samarbeider organisasjonene med offentlige instanser om?.....	30
4. Mål og utfordringer	30
Foreningenes viktigste målsetninger	31
Hva hindrer foreningene å utvikle seg på den måten de ønsker?.....	31
Hvordan kan kommunen bidra til å legge til rette for at laget/ foreningen kan løse disse utfordringene?	32
Hva gjør foreningene for å rekruttere flere medlemmer og brukere?	32
Hva gjør foreningene for å utvikle sine aktiviteter?.....	33
Ønsker organisasjonene å bidra mer?	33
Hva skal til for at organisasjonene kan bidra mer?	34
5. Konklusjon.....	35
6. Anbefalinger til videre arbeid.....	36
Etabler en helhetlig frivillighetspolitikk.....	36

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Dialog og samarbeid for å sette nye tema og behov på dagsorden.....	36
Etablering av et frivillighetsforum/råd.....	36
Opplæring av ansatte i kommunen	36
De ti frivillighetspolitiske bud.....	37
Respondenter.....	39

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Vi jobber for å skape større rom for frivilligheten gjennom å utvikle frivillighetspolitikken og bedre organisasjonenes rammevilkår.

Frivillighet Norge består av ca 300 medlemsorganisasjoner fra alle felt innen frivillig virksomhet. Frivilligheten i Norge representerer 10 millioner individuelle medlemskap og 100 000 lag og foreninger over hele landet. Frivillighet Norge er frivillighetens kompetansebase, talerør og dialogpartner for myndighetene.

Frivillighet Norge har kontor i St. Olavsgate 25, 0166 Oslo.

Tlf: 21567650

post@frivillighetnorge.no

www.frivillighetnorge.no

Rapporten er utarbeidet av Hanne Linn Skogvang og Lise Corwin fra Frivillighet Norge. Materialet i denne undersøkelsen er omfattet av opphavsretten og åndsverklovens bestemmelser. Innholdet kan ikke brukes uten avtale med Lørenskog kommune og Frivillighet Norge.

Innledning

Denne rapporten er basert på en undersøkelse om frivilligheten i Lørenskog kommune som ble gjennomført i oktober 2015. Alle frivillige lag og foreninger i kommunen ble invitert til å delta. Undersøkelsen er utført av Frivillighet Norge på oppdrag av Lørenskog kommune. Partene har hatt informasjonsmøter med et utvalg organisasjoner og administrativ ledelse i Lørenskog kommune om utforming av rapporten.

Hensikten med undersøkelsen er å bistå kommunen med å utvikle en frivillighetspolitikk. For å lykkes med samarbeid mellom Lørenskog kommune og de frivillige organisasjonene, er det viktig at kommunen og de frivillige organisasjonene blir kjent med hverandre. Kommunen må bli kjent med utfordringene og mulighetene til de frivillige organisasjonene, og organisasjonene må kjenne mulighetene for samarbeid med kommunen.

Frivillighet Norge håper undersøkelsen kan bidra til at Lørenskog kommune, i dialog med frivilligheten, utvikler konkrete tiltak i sin frivillighetspolitikk som skaper vekst og utvikling for lag og foreninger i kommunen.

Frivillig sektor i en nasjonal kontekst

Frivillig sektor står i en særstilling i Norge. I Norge regner man med at det finnes 10 millioner medlemskap i over 100 000 lag og foreninger. I følge Frivillighet Norge sitt

Frivillighetsbarometer¹ har hele 64 % av befolkningen over 18 år har deltatt i frivillig arbeid de siste 12 månedene. Den frivillige innsatsen utgjør 140 000 årsverk og det skapes verdier for over 128 milliarder kroner i frivillig sektor². Det tilsvarer over halvparten av verdiskapingen i industrien i Norge. Deltakelse i frivilligheten gir mennesker mulighet til å realisere sine interesser og bidra i nærmiljøet. De viktigste verdiene frivilligheten skaper er lokal identitet, tilhørighet, styrking av demokratiet og gode, inkluderende lokalmiljøer.

Så godt som alle kommuner har en næringspolitikk for å skape vekst og utvikling i det lokale næringslivet. Bare 13 prosent av kommunene har utviklet en helhetlig frivillighetspolitikk. Dette står i et skarpt motsetningsforhold til alt det frivillig innsats tilfører samfunnet lokalt og nasjonalt. Frivillighet Norge har derfor de siste årene påpekt nødvendigheten av at kommunene utvikler en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk. I samme periode har stortingsmeldinger og offentlige utredninger pekt på frivilligheten for å løse samfunnsutfordringer innen helse, kultur og inkludering.³ For at frivilligheten skal kunne bidra her må kommunen samarbeide med frivilligheten og legge til rette slik at samfunnsutfordringene kan løses, men ut i fra frivillighetens egne premisser.

¹ En årlig webpanelundersøkelse som gjennomføres av TNS Gallup, se www.frivillighetnorge.no

² I følge SSBs satellittregnskap for frivillig sektor, se www.ssb.no/orgsat

³ Eksempler på dette er *Samhandlingsreformen, folkehelseloven*, NOU 2011:11 *Innovasjon i omsorg* og Stortingsmelding 29–2012–13 *Morgendagens omsorg*.

Frivillighet Norge og KS har signert en samarbeidsavtale for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor.⁴ Avtalen presiserer blant annet at kommunen og frivilligheten har ulike roller. *Kommunen har ansvaret for frivillighetspolitikken og for å tilrettelegge for dialog med frivilligheten. Frivillig sektor må bidra til utvikling av lokalmiljøet.* I tillegg presiseres det at samarbeid og samhandling skal baseres på at man er likeverdige parter og må møte hverandre med tillit. Avtalen gir gode beskrivelser av hva slags grunnlag et konkret samarbeid mellom kommune og frivillighet bør bygge på. Partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner til å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer.

Samarbeidsprosess og metode

Frivillighet Norge og Lørenskog kommune inngikk en avtale i august 2015 om at Frivillighet Norge skulle bistå kommunen med å kartlegge frivilligheten i kommunen. Kommunen inviterte et bredt representativt utvalg som kunne gi innspill til kartleggingen. Utvalget og administrativ ledelse i kommunen, samt Frivillighet Norge, hadde så et møte der alle ga innspill til undersøkelsen og tilpasset den til Lørenskog. Kommunen har også vært involvert underveis i prosessen for å kommentere interessante funn. Den 5. november møtte Frivillighet Norge hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet og hovedutvalget for helse og omsorg i Lørenskog kommune for å presentere rapporten og snakket om hvordan man kan få en bedre frivillighetspolitikk.

Spørreskjemaet ble sendt alle frivillige lag og foreninger i Lørenskog kommune på bakgrunn av tilgjengelige epostadresser i Lørenskogportalen, Frivillighetsregisteret, samt en henvendelse til Frivillighet Norges 300 medlemsorganisasjoner med spørsmål om de har lokallag i Lørenskog. Unikt for Lørenskog kommune er at man har opprettet Lørenskogportalen, der alle frivillige organisasjoner i kommunen må være registrert for å få økonomisk støtte og tilgang til gratis lokaler. Lørenskogportalen har kontaktdetaljer til 133 organisasjoner. Totalt fikk 175 frivillige lag tilsendt spørreskjemaet. Kommunen – i samarbeid med innspillsutvalget – besluttet at spørreskjemaet kun skulle gå til lag og foreninger som hadde aktivitet i Lørenskog, ikke fylkesledd uten aktivitet osv. Den praktiske gjennomføringen av undersøkelsen ble utført av Frivillighet Norge i samarbeid med kommunen.

Metode

Respondentene ble bedt om å svare på spørsmål innenfor fire hovedkategorier: Hva slags type forening de representerer, om foreningens medlemmer og ressurser, samarbeid med andre og foreningens mål og utfordringer. Der flere fra samme lokallag hadde svart på spørreskjemaet ble svaret til leder i lokallaget valgt som tellende. Totalt 75 foreninger svarte på spørreundersøkelsen, hvorav 13 kun ga svar på deler av undersøkelsen. Frivillighet Norge anså svarprosenten for å være tilfredsstillende, dog noe lav. Kommunen ble presentert for svarprosenten, med tilbud om å sende ut undersøkelsen på nytt, men partene var enige at svarprosenten var tilfredsstillende og representerte et bredt utvalg av frivilligheten i Lørenskog. Spesielt var svarprosenten god i

⁴ Se: <http://bit.ly/17rJbE>

forhold til de organisasjonene som allerede har kontakt med kommunen gjennom Lørenskogportalen. Dataene ble analysert ved hjelp av SurveyXact.

Frivillighet Norge la i oktober fram hovedfunn fra undersøkelsen i en foreløpig rapport, så kommunen kunne komme med innspill til hva de mente var viktig å vektlegge i den endelige analysen. Dette for å sikre at innholdet i rapporten skulle være mest mulig relevant for kommunen.

Hovedfunn

Lag og foreninger

Lokallagene i undersøkelsen representerer et bredt spekter av frivillige organisasjoner. De fleste av foreningene identifiserer seg som kulturorganisasjoner (39 %) eller idrettsorganisasjoner (33 %). Hele 88 % av foreningene er åpne for alle som ønsker å bli med. Et stort flertall av foreningene (85 %) har hatt en stabil eller økende medlemsmasse de siste fem årene, og nesten halvparten (47 %) har opplevd noe eller stor økning. Et flertall av foreningene som har et medlemstall på 90 eller flere oppgir at de har opplevd moderat eller større økning i medlemstall de siste årene.

Organisasjonene rapporterer høy aktivitetsfrekvens. 26 % av foreningene har daglige aktiviteter mens 52 % har ukentlige aktiviteter. Hele 75 % av respondentene skriver at 60 % eller flere av medlemmene har deltatt på en aktivitet i løpet av de siste 12 månedene.

Rekruttering

Organisasjonene opplever at rekruttering av nye medlemmer kan være utfordrende. Det er lettest å rekruttere til frivillige aktiviteter, mens flere beskriver det som relativt vanskelig å rekruttere til styreverv/tillitsverv og faste medlemmer. Mange skriver at de oppfatter at medlemmene har dårlig tid og dermed vegrer seg for å ta på seg ansvarstunge verv.

De som lykkes i rekrutteringen oppgir at de satser på å holde et positivt miljø og på å utvikle et godt aktivitetstilbud. Flere mener at det er viktig med gode valgordninger i rekrutteringsarbeidet til styreverv.

Lokaler

Nesten alle lokallagene benytter lokaler til sine møter og aktiviteter. Hele 70 % av lagene/foreningene låner lokalene de bruker gratis. 6 % av respondentene eier lokalene sine.

Mange av foreningene synes at leieordningen med kommunen er en stor fordel i sitt arbeid. Noen skriver imidlertid at de også opplever noen problemer. Noen mener at lokalene er lite egnede til aktivitetene sine eller er dårlig vedlikeholdte. I noen tilfeller er det rift om lokalene, og idrettshallene er presset på treningstid, mens kulturorganisasjonene opplever høye krav til

profesjonalitet og rift om lokaler til arrangementer. Mange av lokalene er ikke tilrettelagt personer med nedsatt funksjonsevne. Noen skriver også at avtalene om bruk av lokaler kan være uforutsigbare.

Inntekter

For 90 % av respondentene er medlemskontingent blant de største inntektene, deretter kommer kommunale midler (55 %). Prisen på medlemskap varierer fra 0-6000 for de under 20, 0-2800 for de mellom 20 og 60, og 0-1800 for de over 60. Ut over dette får de inntekter fra ulike steder som gaver, sponsorer, lotteri osv.

Mange av foreningens største utfordringer er knyttet til pressede ressurser. Dette kan være få medlemmer, lite egnede, eller mangel på, lokaler eller dårlig økonomi.

Organisasjonene kommer med flere forslag til hvordan kommunen kan bidra til å støtte foreningene, eksempelvis ved å forbedre eller utvide ordningen for gratis lokale.

Samarbeid

59 % av respondentene samarbeider med andre lag/foreninger i kommunen. Samarbeidet består i kurs, arrangementer og lokaler. Flere skriver at de er sterkere sammen, og at samarbeid kan fungere ressursbesparende, utvikle tilbudene samt gi større gjennomslagskraft i sitt arbeid.

20 % av foreningene samarbeider med bedrifter eller næringsliv. De fleste synes samarbeidet er vellykket. 56 % av respondentene ønsker samarbeid med næringslivet i fremtiden.

Hele 83 % av foreningene har samarbeid med kommunen per i dag. Av de som ikke har det ønsker 9 av 10 foreninger å samarbeide med kommunen i fremtiden. De fleste omtaler samarbeidet med kommunen som vellykket og opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten. 75 % av foreningene opplever at kommunen imøtekommer deres ønsker og 84 % mener at samarbeidet er vellykket. 69 % av foreningene skriver at samarbeidet er med kultursektoren.

Noen av foreningene oppgir at de møter noen utfordringer i samarbeid med kommunen. Disse mener at det er treghet i kommunikasjon med kommunen; at kommunen er lite lydhør overfor foreningenes problemer knyttet til lokaler og at kommunen trenger større kunnskap om foreningenes arbeid, og må lytte til denne og se nytten av deres arbeid i kommunen.

Noen av organisasjonene foreslår økt dialog og flere møteplasser for kommunen og frivilligheten.

Nesten halvparten av foreningene har samarbeid med offentlige instanser. Av de foreningene som samarbeider med offentlige instanser mener et stort flertall at samarbeidet er vellykket.

Mål og utfordringer ved egenutvikling

I følge foreningene er den viktigste måten å utvikle seg på å rekruttere flere medlemmer. Flere medlemmer betyr økte ressurser og mulighet for flere og større aktiviteter. Deretter vil de utvikle

seg ved å utvide eksisterende aktiviteter, rekruttere flere frivillige, arrangere flere aktiviteter og skape nye aktiviteter.

Foreningene foreslår at kommunen kan bidra til å legge til rette for at organisasjonen kan løse disse utfordringene på følgende måte:

- Bedre vedlikehold av lokaler og anlegg
- Gi bedre og stabile rammevilkår til å drive sine aktiviteter og kjøpe inn utstyr
- Rimeligere leie av lokaler tilpasset lokalforeningens behov (øvingsrom, kontorplass, lager, lokaler med lyd og lys mm)
- Bistå organisasjonene i å øke sin synlighet i kommunen.

Mange foreninger evaluerer, tenker nytt, har ambisjoner for foreningen og forsøker å gjøre det spennende å delta for sine medlemmer. Mange av foreningene ser ut til å mene at det frivillige arbeidet kan tilføre store verdier til kommunen og dens innbyggere.

Hva ønsker organisasjonene å bidra mer med i lokalmiljøet?

Foreningene ønsker å gjøre noe positivt for nærmiljøet og vil bidra til bedre folkehelse i kommunen, integrering, gode lavterskeltilbud for innbyggerne, bedre tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og bidra til at kommunen har aktive innbyggere i alle aldre.

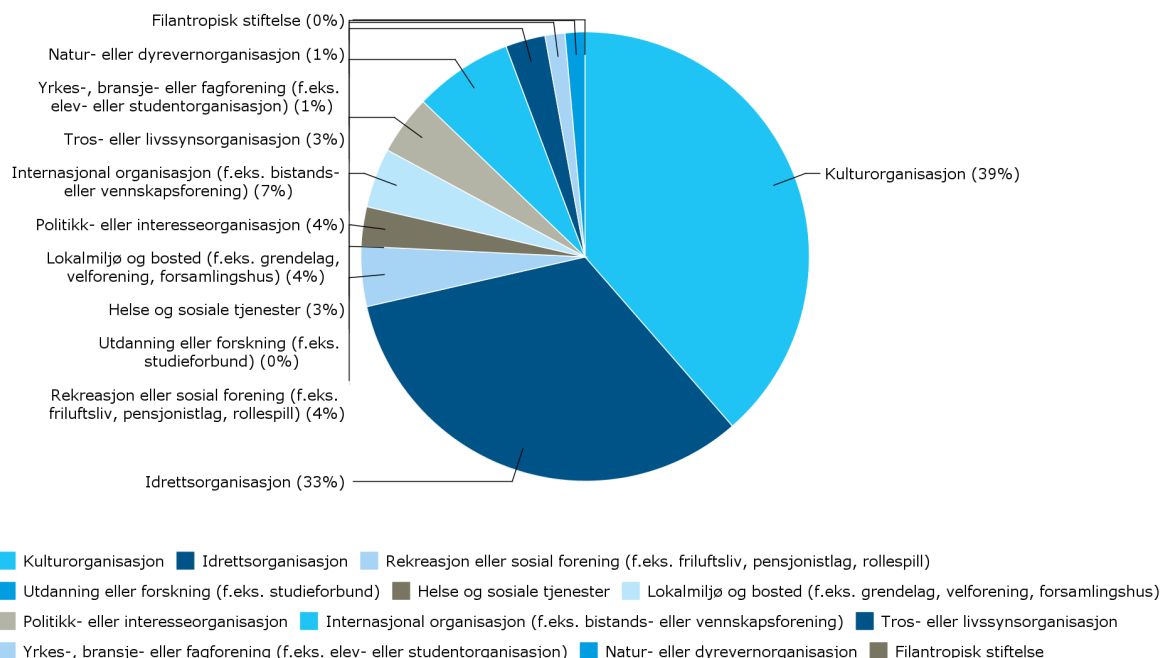
1. Beskrivelse av foreningene

Resultatene fra undersøkelsen bygger i sin helhet på respondentenes tilbakemeldinger på spørsmålene. Dette ligger til grunn for alle forhold knyttet til presentasjon og fortolkning av det innsamlede datamaterialet.

Foreningene

De fleste respondentene representerer kulturorganisasjoner (39 %) og idrettsorganisasjoner (33 %). Dette er høyere enn landsgjennomsnittet. De fleste respondentene rapporterer også å samarbeide kun med kulturavdelingen i kommunen. Dette kan enten tyde på at Lørenskog har flere kultur og idrettsorganisasjoner enn landsgjennomsnittet, eller at respondentene fra kultur- og idrettsområdet er noe overrepresentert i denne undersøkelsen. De øvrige organisasjonene tilhører internasjonale organisasjoner (7 %); rekreasjon eller sosial forening (4 %); lokalmiljø og bosted (4 %); politikk- og interesseorganisasjon (4 %); helse og sosiale tjenester (3 %); tros- og livssynsorganisasjon (3 %); natur- eller dyrevernsorganisasjon eller yrkes-, bransje- eller studentorganisasjon (1 %). Et stort flertall (78 %) av lokallagene er tilknyttet en regional eller nasjonal organisasjon.

Hva slags type lag/ forening er dere?

Figur 1 Type lag/forening respondentene svarer på vegne av⁵
n=70

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Kulturorganisasjonene utgjør den klart største andelen blant respondentene, og innbefatter korps, folkedans, håndarbeid, musikkarrangement, foredrag om litteratur, språkkurs, morsmålsundervisning, studiesirkler, kulturhistoriske studieturer, kvinnenettverk, mattradisjoner og teater. Noen av lagene/foreningenes arbeid er knyttet til nasjonaldager og religiøse høytider. Flere av kulturorganisasjonene betoner sosialt samvær og faglig innhold og utvikling i sine aktiviteter. To organisasjoner som vektlegger kulturelle og religiøse arrangement, tilbyr også fysiske aktiviteter for sine medlemmer, som svømming.

Idrettsorganisasjonenes aktiviteter jobber for medlemmenes utvikling innen en gitt sport. Disse spenner fra håndballklubber, bryting, fotball, ulike skiaktiviteter, skyting, orientering, diverse vannsporter (svømming, vannpolo m.m.), turgåing og dans. Noen av tilbudene er aldersspesifikke, beregnet enten for eldre eller for barn og unge.

De internasjonale organisasjonene jobber med kunnskapsformidling, og holder foredrag om internasjonale spørsmål knyttet til rus-, miljø- og krig/fredsproblematikk.

I kategorien Rekreasjon eller sosial forening, er det sosiale ved foreningslivet foreningens primære mål. Like fullt vektlegger flere av disse i tillegg til sosialt samvær, fysisk aktivitet, som turgåing, stavgåing eller ganske enkelt "trimaktiviteter".

Lag og foreninger som operer innen lokalmiljø og bosted, kan være huseierforeninger eller en forening som driver med vedlikehold av hage, kontakt med kommunen om støyskjermedlikehold eller jobbe for å opprette en skøytehall i kommunen.

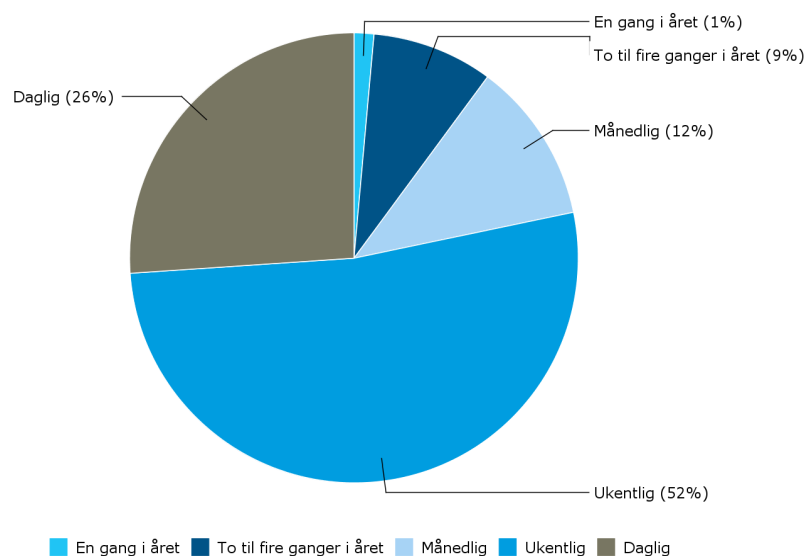
Helse og sosial-foreningene arbeider med mestringsgrupper, støttegrupper for pårørende, ambulansetilbud, besøkstjenester og flyktningtilbud. En av disse tilbyr også juridisk bistand til sine medlemmer.

Noen av kategoriene er overlappende. Eksempelvis oppgir en organisasjon at de jobber med instrumentopplæring for psykisk utviklingshemmede. Mange av organisasjonene oppgir at sosialt samvær er en viktig del av deres aktiviteter, spesielt blant organisasjonene som satser mye på friluftsliv, men også innen kultur, idrett eller i huseierforeningen. Den høye svarprosenten innen kultur og idrett, og den lave innen rekreasjon, kan tyde på en ulik forståelse av de to førstnevnte kategoriene.

Aktivitet

Organisasjonene rapporterer høy aktivitetsfrekvens. 26 % har daglig aktivitet, mens 52 % har ukentlig aktivitet, og 12 % har månedlig aktivitet. De resterende organisasjonene har årlig aktivitet. 75 % av respondentene skriver at 60 % eller flere av medlemmene har deltatt på en aktivitet i løpet av de siste 12 månedene.

Hvor ofte har dere aktiviteter?

Figur 2 Hvor ofte organisasjonene har aktiviteter
n=69

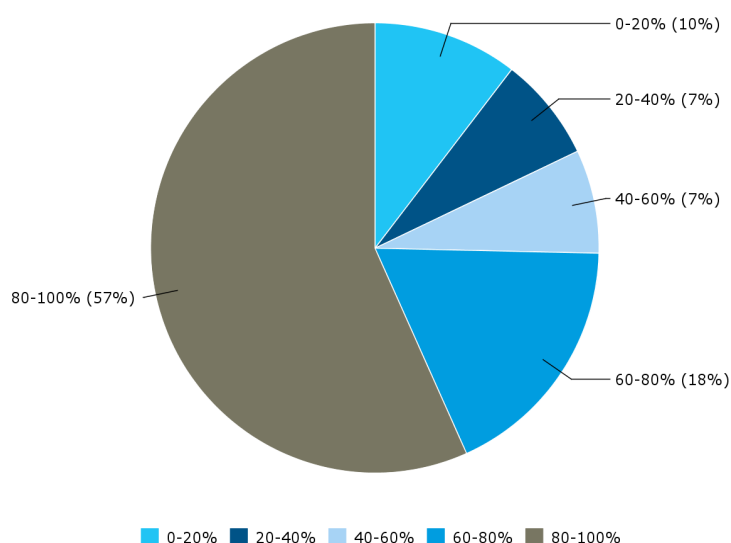
Åpne organisasjoner

Et stort flertall (88 %) av organisasjonene er åpne for alle som vil delta. De få kravene noen organisasjoner har til deltakelse er knyttet til spesielle forhold ved aktiviteten eller formålet. Eksempler på begrensninger for opptak, kan være forkunnskaper om bruk av instrumenter, at alle medlemmene er valgte, delte erfaringer – for eksempel ikke-norsk opprinnelsesland, lokal stedstilknytning eller tilhøre en viss aldersgruppe.

2. Foreningens medlemmer og ressurser

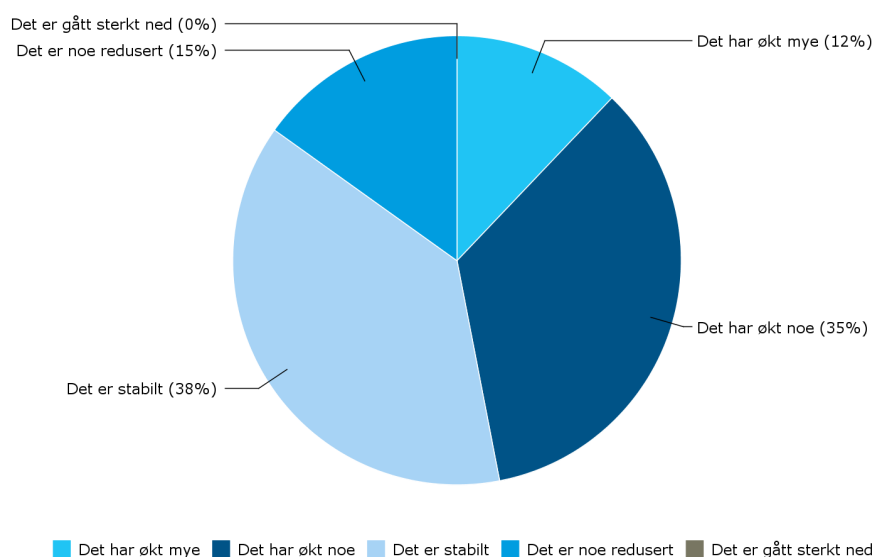
Medlemmer

Nesten alle foreningene (97 %) har medlemmer. Foreningene har mellom 7 og 945 medlemmer, og halvparten har 130 eller færre medlemmer. Sett under ett er aldersfordelingen nokså jevn. 38 % av foreningenes totale medlemmer er under 20 år gamle; 32 % er mellom 20 og 60 år gamle, mens 30 % er over 60 år gamle. I over tre firedeler (82 %) av lokallagene har over 40 % av medlemmene deltatt på en aktivitet i foreningen de siste 12 månedene (fig 3).

Figur 3 Andel medlemmer som har deltatt på en aktivitet i lokallaget de siste 12 månedene
n= 67

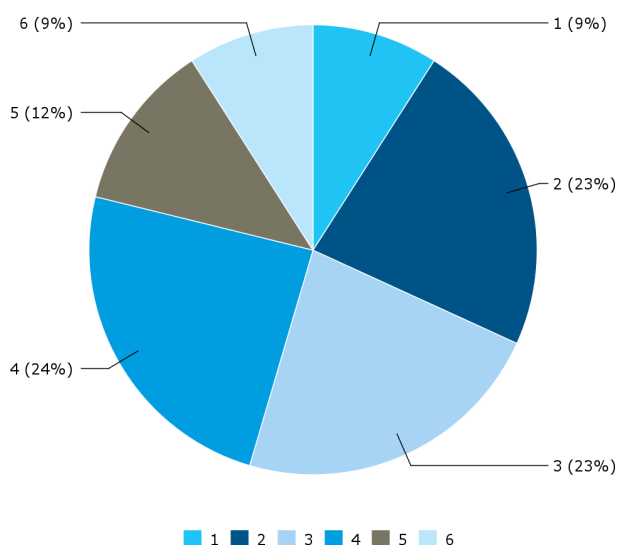
Et stort flertall av foreningene (85 %) har hatt en stabil eller økende medlemsmasse de siste fem årene, og nesten halvparten (47 %) har opplevd noe eller stor økning (fig 4). Et flertall av foreningene som har et medlemstall på 90 eller flere, oppgir at de har opplevd moderat eller større økning i medlemstall de siste årene. Det er ingen markant forskjell på hvilke organisasjoner som opplevde opp- eller nedgang i medlemsmassen basert på alderen til deres medlemmer.

Figur 4 Endring i medlemsmassen de siste fem årene
n=66

Rekruttering av medlemmer

Nesten halvparten (45 %) av organisasjonene svarte at det er litt lett til veldig lett å rekruttere nye medlemmer (svar 4 til 6). Seks av respondentene (9 %) svarte at det er svært vanskelig (svar 1) å rekruttere nye medlemmer, mens de resterende er delt mellom svar 2 og 3 (23 % pluss 23 %), altså vanskelig, til svært vanskelig (fig. 4).

Figur 5 Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere medlemmer?⁶
n=66

Hva hemmer rekruttering av medlemmer?

De foreningene som oppgir at det er vanskelig å rekruttere medlemmer, oppgir ulike grunner. Noen begrunner dette med foreningens fokus – i noen tilfeller kan det være fordi de bygger på relativt smale interesser, som jazzklubber, leikaringer eller torader. Ikke alle lykkes med å vekke allmenninteressen for aktiviteten, eller de opplever at den er dalende. Andre fordi foreningens tema kan være tabubelagt eller vanskelig å engasjere seg i, som psykisk helse eller rusproblematikk. Mange peker også på liten synlighet utad og lav kjennskap til foreningen som problem.

Flere oppgir at foreningens målgruppe for rekruttering av nye medlemmer har lite tid til frivillig arbeid. Dette gjelder spesielt yngre voksne, som er en ettertraktet gruppe for mange organisasjoner, og påvirker også rekruttering til tillitsverv over tid i organisasjonen. Flere skriver at unge voksne er en travel gruppe, og ofte har fullt opp med jobb og barn å tenke på. En organisasjon skriver at det blir "konkurranse om fritida".

Noen foreninger nevner mangel på egnede lokaler til aktivitetene som problem, og en sier at de opplever å ikke bli prioritert i kommunen i motsetning til andre foreninger med yngre

⁶ Svaralternativer var en skala fra 1 til 6 der 1=veldig vanskelig og 6=veldig lett.

aldersgrupper. Enkelte sier at de opplever noe konkurranse med andre foreninger i så måte, og én med kommersielle aktører på feltet.

Lokallagenes egne forslag til å skape økt rekruttering av medlemmer

Noen av lagene trekker frem at de kan bli bedre på å satse på rekruttering, eller gjøre litt om på eller utvide aktivitetene sine. I tillegg slike interne tiltak, kan vi tematisk oppsummere tre typer forslag/tanker om hva som bør gjøres:

Lokaler, ressurser og økonomi

Bedre tilgang til egnede lokaler ville gjort det lettere å drive organisasjonens aktivitetstilbud og rekruttering, skriver flere av respondentene, spesielt blant idrettsorganisasjonene. Det er viktig for mange av foreningene å kunne tilby gode treningstider og egnede lokaler. En annen nevner at de trenger flere midler til markedsføring. En av respondentene oppgir at de kunne satset mer på å holde kurs, men at dette vil være ressurskrevende.

Synlighet

Flere trekker fram at de har liten synlighet i nærmiljøet per i dag. Flere foreslår at de kan stå på stands og bli mer aktive i sosiale medier. To av respondentene foreslår at det burde dannes en informasjonsplattform for frivillighet i kommunen og at denne bør være felles for kommunen. En skriver at man også kunne ha betalt for å få innpass i en slik katalog. Skolene burde også distribuere informasjon om de ulike tilbudene, foreslår respondenten. En respondent skriver at foreningen henger opp plakater, men at disse raskt fjernes av kommunen.

Samarbeid

Flere av organisasjonene, spesielt innen kultur, skriver at samarbeid med kulturskole eller andre lag og foreninger kan hjelpe både på synlighet og rekruttering. Kommunen foreslås også som samarbeidspartner.

Hva har foreningene gjort for å lykkes med rekrutteringen av medlemmer?

Satsing på synlighet

Flere av foreningene har gått systematisk frem for å synliggjøre arbeidet sitt i rekrutteringen. Eksempler på dette er å dele ut flyers, sette inn annonser i lokalavisa eller bruk av sosiale medier. Flere av foreningene fremhever sin nærhet til, eller informasjonsarbeid, på barneskolene.

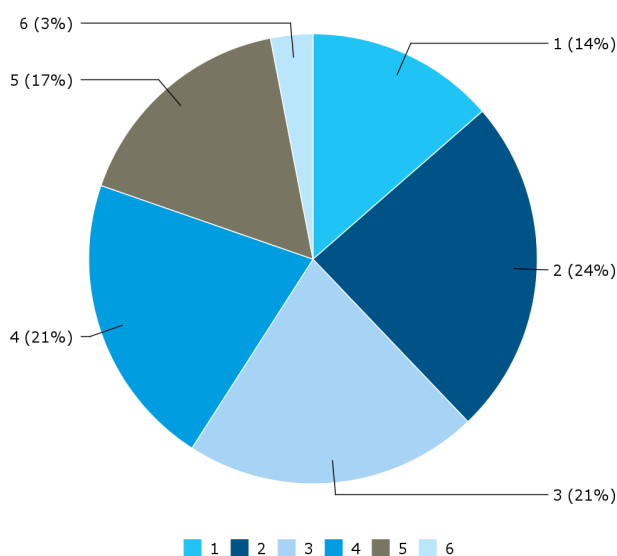
Kvalitet i tilbudet

Mange av respondentene begrunner tilstrømmingen av nye medlemmer med høy kvalitet i tilbudet deres. Dette kan være gode fasiliteter, som skytebane, et behov i nærmiljøet for deres tilbud, høy profesjonalitet eller godt faglig nivå. En skriver at medlemmene rekrutterer seg selv, da foreningenes aktiviteter går fra sak til sak. Flere sier også at de har satset på å danne et godt og inkluderende miljø i foreningen. En organisasjon sier at de opplever at de ikke trenger noen plan

for rekruttering, da tilbudet deres er ganske populært, men at de har problemer med å rekruttere jenter.

Tillitsvalgte

Over halvparten (59 %) av respondentene opplever at det er litt vanskelig til veldig vanskelig å rekruttere tillitsvalgte til å drive styrearbeid (svar 1-3) (fig 6).

Figur 6 Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere personer til styrearbeid i lokallaget?³
n=66

Utfordringer med å rekruttere til styrearbeid

Disse utfordringene er knyttet til tid, kapasitet, alder og forventninger. Flere av disse faktorene overlapper og i noen tilfeller, forsterker hverandre.

For eksempel sliter flere foreninger med høy gjennomsnittsalder med lav rekruttering til foreningen som helhet, da også med å fylle verv. Her har flere allerede "tatt sin tørn og begynner å dra på årene", som en av respondentene skriver. Flere oppgir også utfordringer knyttet til det yngre alderssegmentet. Flere barne- og ungdomsorganisasjoner er ofte avhengige av at foreldrene tar en del ansvar, men foreldre og unge voksne (også de som ikke er foreldre) er ofte presset på tid. En skriver at foreldrene ofte stiller opp på dugnad, men at de vegrer seg for å gå inn i styre- eller lederverv.

Noen skriver også at styreverv har et dårlig rykte, og at mange er redd for ansvaret og tidsbruket som følger med å ta en slik posisjon. I flere tilfeller skriver respondentene at inntrykket av styreverv som svært tidkrevende, ikke stemmer overens med virkeligheten, mens andre oppgir det er stor press på styremedlemmene – for stort, skriver noen. Én skriver at kommunen krever for mye rapportering og dokumentasjonsarbeid.

Dersom foreningen allerede sliter med å rekruttere nye medlemmer, kan dette gi utslag i økt press på styremedlemmene og gjøre det vanskeligere å rekruttere medlemmene inn i tillitsposisjoner.

Hva kan lette rekrutteringen til styreverv?

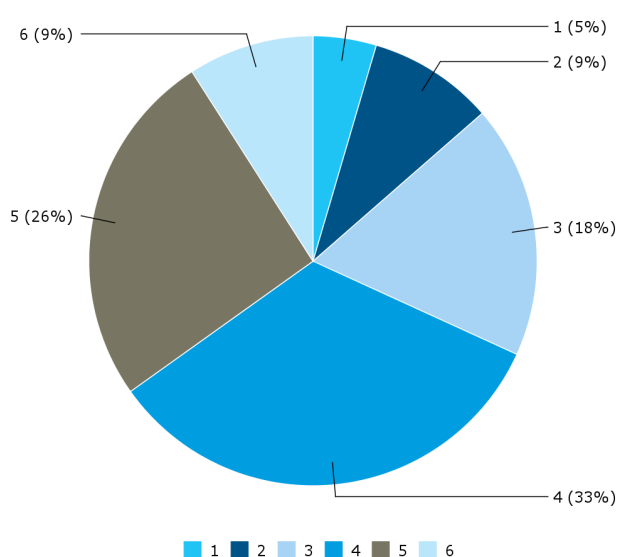
Svarene på dette spørsmålet var sprikende. Mange skriver at de ikke vet. Flere mener at rekruttering av yngre medlemmer vil hjelpe. Flere skriver at de må satse mer på å informere medlemmene om hva det faktisk innebærer å ha et styreverv, og eventuelt konkretisere eller dele opp oppgavene og fordele dem mellom flere. Flere skriver at de må få opp engasjementet og gi medlemmene økt tilhørighet til foreningens arbeid.

Hva har organisasjonen gjort for å lykkes i rekrutteringen av styremedlemmer?

Flere begrunner den vellykkede rekrutteringen av styremedlemmer med stort engasjement for foreningens arbeid. Dette innebærer også i noen tilfeller at enkelte styremedlemmer sitter over flere perioder. Mange skriver at gode, demokratiske valgordninger med en aktiv valgkomité som har begynt arbeidet i god tid, har hjulpet mye. Mange skriver at de har satset på å gjøre styrearbeidet til noe hyggelig og lystbetont.

Frivillig innsats

Over to tredjedeler (68 %) av respondentene mener det er lett (svar 4-6) å få folk til å stille opp som frivillige i forbindelse med foreningens aktiviteter (fig. 7).

*Figur 7 Hvor lett eller vanskelig er det å få folk til å stille opp som frivillige i forbindelse med foreningens aktiviteter?*3
n=66

Utfordringer med å få rekruttere frivillige

Mange av respondentene henviser her til spørsmål om rekruttering av nye medlemmer, og peker på tidsklemma som den største utfordringen, og at folk har nok med sitt. Én skriver at dugnadsånden er på vei ut. En annen respondent sier at det kan være vanskelig å stå fram med problemer knyttet til psykisk helse.

Hva kan gjøres for å lette rekrutteringen av frivillige?

Her svarer enkelte at tid igjen er det største hinderet for rekruttering, og en at dette henger sammen med rekruttering til hele foreningen. Flere peker på at de kan bli flinkere til å informere om og markedsføre arbeidet de gjør. Én skriver at de kan tilpasse seg mer til medlemmenes behov. En annen forening som jobber med tema som kan være vanskelige å snakke om, ønsker seg mer åpenhet i samfunnet generelt, og flere forbilder som kan stå fram som rollemodeller, for eksempel unge kjendiser.

Hva har foreningene gjort for å lykkes i rekrutteringen av frivillige?

Her svarer flere av respondentene at de har satset mye på god planlegging, fordeling av oppgaver og på å informere tidlig om hva som forventes av de frivillige eller foreldrene til barna. Mange skriver at de forsøker å gjøre aktivitetene til en positiv opplevelse for de frivillige og at de fokuserer på å tilby gode arbeidsforhold og tilrettelegge arbeidet for dem – og at dette skal være gøy for alle involverte. Én skriver at det hjelper å holde dugnadene på dagtid, for da kan flere stille opp.

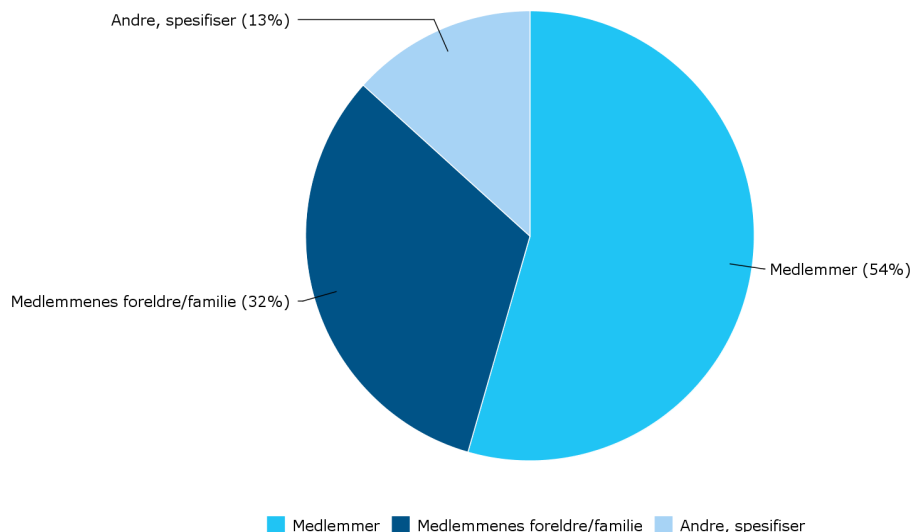
Noen skriver at de tar personlig kontakt for å spørre om de kan stille, som har fungert i varierende grad. Noen av respondentene er avhengige av en kjernegruppe som stiller opp på flere dugnader.

Flere har satset på synlighet, kurs, bevisstgjøring og informasjon om arbeidet deres utad. En skriver at de holder regelmessige instruktørkurs. En skriver at de har fått noen nye medlemmer ved å stå på stand på kjøpesenter, men at disse har falt raskt fra igjen. En forening skriver at de nylig har rekruttert mange frivillige i sitt arbeid for flyktninger. Foreningen skriver at dette skyldes den nåværende flyktningkrisen og en offentlig bevisstgjøring av behov for frivillige, og at mange ønsker å bidra.

Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?

Størsteparten av de som gjør frivillig innsats med foreningens aktiviteter er medlemmer (74 %), etterfulgt av foreldre/familie (44 %) (fig.8). Andre (18 %) som utfører arbeidsoppgaver i forbindelse med aktivitetene kan være profesjonelle instruktører, styremedlemmer, supportere

eller frivillige som ikke er medlemmer. En av foreningene har svart snekkere og murere.

Figur 8 Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter? Respondentene kunne velge flere svaralternativer på dette spørsmålet. Til sammen 90 svar.

16 % av respondentene oppgir at foreningen har ansatte for å drifte organisasjonen. 25 % har ansatte for å gjennomføre laget/foreningens aktiviteter, mens 31 % oppgir at noen i laget/foreningen mottar honorar for å utføre bestemte oppgaver.

Lokaler

75 av 78 respondenter oppgir at de bruker lokaler i forbindelse med den aktiviteten de driver med. 6 % eier lokalene de bruker mens 36 % oppgir at de leier lokalene. Hele 70 % oppgir at de låner lokalene de bruker gratis. På dette spørsmålet har respondentene kunnet svare på flere kategorier.

Utfordringer med tilgang på lokaler

Utfordringene foreningene beskriver i spørsmålet om lokale, er knyttet til leiekostnader, tilgang, egnethet og lagringsplass. Mange organisasjoner har behov for nye lokaler, bedre vedlikehold eller økt tilgang. Noen foreninger har ikke lokale å drifte aktiviteten sin i. Én skriver at kommunens begrensning av gratisprinsippet (gratis eller subsidiert leie av lokaler til kommunens foreninger) til å gjelde kun for foreninger der halvparten eller mer av medlemmene er bosatt i Lørenskog, er for strengt.⁷

⁷ Utdrag fra Lørenskog kommunens retningslinjer for tilskuddsordning 10, fastsettelse av leiestatus:

10.4.1

Alle leietakere må i utgangspunktet betale ordinær leie. Lokale organisasjoner innvilges gratis eller subsidiert leie av de anlegg som Kultur har brukeransvar for, etter retningslinjer i dette dokument. Leietakere som ønsker gratis eller subsidiert leie, må søke om

FRIVILLIGHET
NORGE

Noen av de som ikke har lokale, oppgir at det er "mange om beinet" i spørsmålet om hvem som får tildelt lokaler. Dette legger også press på treningstider og tilbudet de kan gi sine medlemmer. To idrettsorganisasjoner skriver at de gjerne skulle hatt mer tid til innendørs trening i vinterhalvåret, men at riften er stor. Begge skytterforeningene som deltok i undersøkelsen står uten lokale etter ombyggingen av Kjenn ungdomsskole. En organisasjon skriver at de har problemer med at uvedkommende har tilgang på lokalet.

Kulturforeningene skriver at det kan være utfordrende å få booket konserter og større arrangement fordi det er rift om tider og at Lørenskog Hus prioriterer profesjonelle aktører. To av kulturorganisasjonene skriver at leien er for dyr. Andre mener at lokalet som de leier gratis er for lite.

Andre utfordringer kan være uforutsigbare leieavtaler; flere oppgir at de er usikre på leiemulighetene fremover. Enkelte organisasjoner opplever å bli en "kasteball" i lokalet de har fått tilgang på eller er usikre på fremtidige leiemuligheter.

Hva kan gjøres for å bedre tilgangen på lokaler?

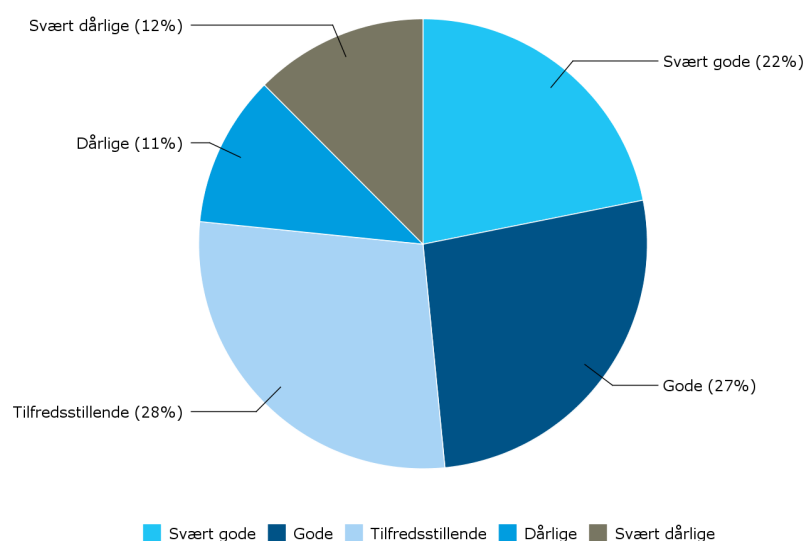
Flere av organisasjonene er avhengige av rimelig lokalleie. Flere av respondentene skriver at tilskuddene enten må økes eller at flere lokaler må bygges, renoveres eller gjøres tilgjengelig. Flere opplever rift om de lokalene som er tilgjengelige. En foreslår at kommunen bevilger mer penger til organisasjonen eller påtar seg drift av klubbhus og anlegg.

Noen opplyser om at avtalene de har fått i stand med kommunen er usikre og at de ønsker seg mer permanente løsninger. Tre skriver at de har lite lagerplass til utstyret sitt. Mange spør om kommunen kan tilby flere og bedre lokaler, og henviser til kommunens gratisprinsipp. Noen etterlyser større fleksibilitet i lokalene de låner sine åpningstider, da deres aktiviteter finner sted etter arbeidstid.

Tilgjengelighet i lokalene

77 % av respondentene mener at tilretteleggingen for personer med nedsatt funksjonsevne i disse lokalene er tilfredsstillende, gode eller svært gode. 12 % av respondentene oppgir at tilretteleggingen er svært dårlig (fig.9).

det. Etter behandling av søknaden vil søker bli skriftlig orientert om hvilken status de er gitt. Fastsett status i kategori A, B eller C bestemmer hvilket prisnivå som legges til grunn ved betaling av leie. Status A gir gratis leie, status B subsidiert leie og status C ordinær leie.

Figur 9 Tilgjengelighet i lokalene
n=64

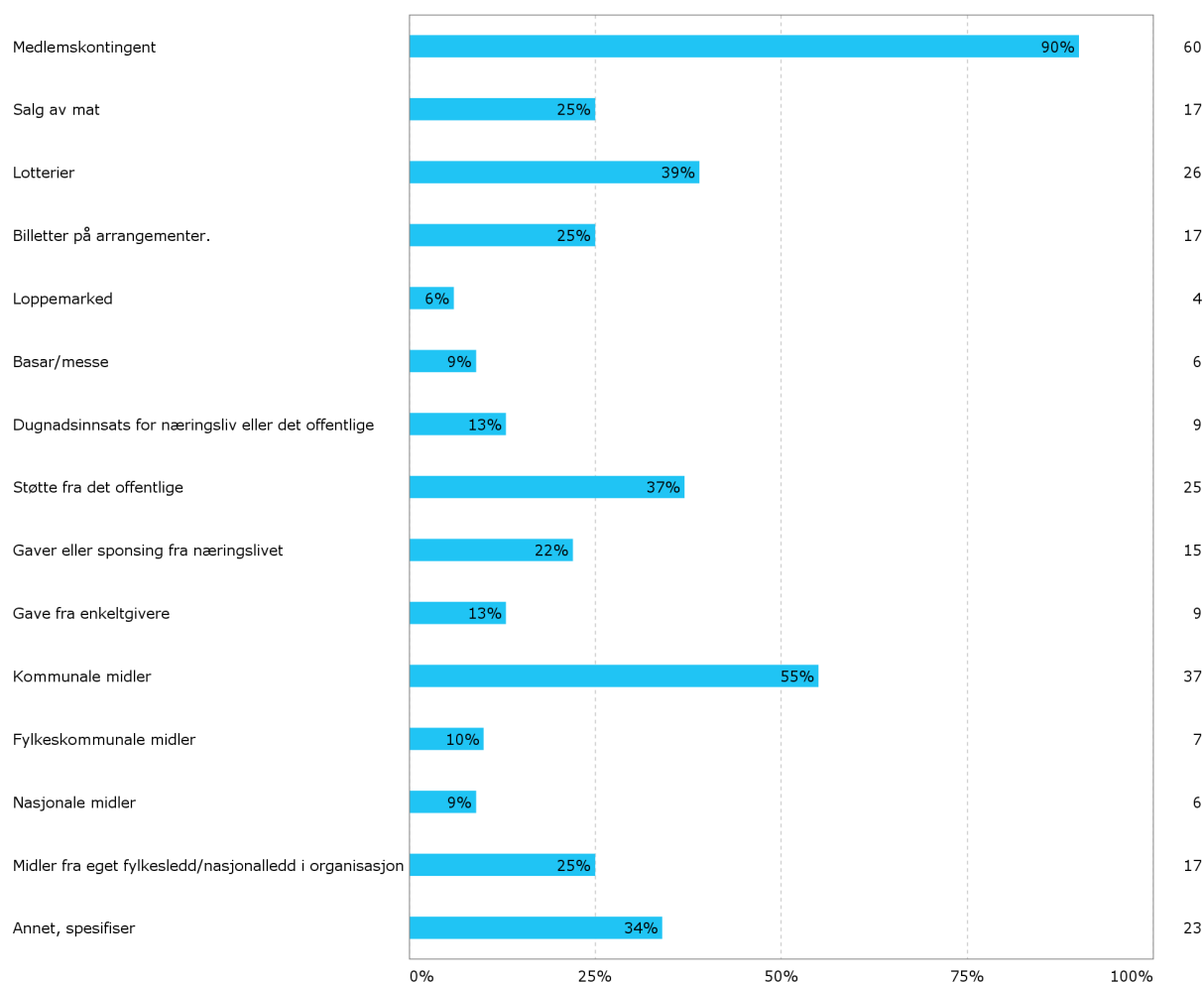
Utfordringer med lokalenes tilgjengelighet

Få foreninger har beskrevet hvilke utfordringer de har med universell tilrettelegging. Mange av respondentene trekker frem liten tilgjengelighet for rullestolbrukere eller dem med gangbesvær, og at lokalet ikke har universell utforming. En av organisasjonene eier lokalet de bruker, og begrunner lite tilrettelegging med vedlikeholdsutgifter. Noen skriver at de ikke tror at personer med nedsatt funksjonsevne ville benyttet seg av tilbudet uansett.

Foreningenes inntekter

For 90 % av respondentene er medlemskontingent blant de største inntektene (fig 10). Deretter kommer offentlig støtte - dette kan være kommunale midler (55 %), støtte fra det offentlige (37 %) eller fylkeskommunale midler (10 %) – eller samtlige oppgitte. Merk at respondentene kunne krysse av på flere alternativer. 22 % oppgir at de mottar støtte eller sponsing fra næringslivet. Utover dette, kommer foreningenes inntekter fra lotterier (39 %) eller andre

inntekter i forbindelse med egen drift og arrangementer, som salg av mat eller loppemarked.⁸

Figur 10 Hvordan lokallagene skaffer inntekter. Respondentene kunne velge flere svaralternativer på dette spørsmålet, til sammen 284 svar.

Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene

15 av de 49 respondentene på dette spørsmålet oppgir at mulighetene deres for finansiering er gode, bra eller tilfredsstillende. En legger til at mulighetene er gode, så lenge en kjenner til hvilke man har, og en annen skriver at mulighetene er gode for det ambisjonsnivået foreningen har lagt seg på. To av respondentene skriver at arbeidet med å skaffe sponsorer kan være utfordrende. 11 oppgir at det kan være utfordrende å finne finansiering generelt, hvorav tre mener at disse utfordringene begrenser foreningen i sine aktiviteter eller legger press på styret.

⁸ Under kategorien "annet", oppgir respondentene at de får støtte fra Norsk Tippings Grasrotandel, gjennom deltakeravgift arrangement, dugnad, nettbutikk, kurs, hovedorganisasjonen, at de søker om støtte ved større samarbeidsarrangement eller ved å gjennomføre oppdrag for offentlige eller private aktører.

Utfordringer ved å skaffe inntekter til aktivitetene og finansiere nye aktiviteter

Her oppgir flere at det er ressurskrevende å søke om penger, både fra kommunal og privat sektor. En skriver at de opplever at det er rift blant foreningene om sponsorer. Mange ønsker å holde medlemskontingentene på et lavt nivå slik at foreningen oppleves som tilgjengelig for alle.

Flere skriver at de møter utfordringer med å arrangere dugnad. Dette kan være fordi medlemmene har dårlig tid, eller fordi flere foreninger arrangerer lignende dugnader for å generere inntekter, som fra lotterier. Dansetreff, er et annet eksempel på et inntektsbringende arrangement. En musikkforening skriver at en utfordring for dem er at sykehjem og eldresenter har begynt å hyre inn profesjonelle musikere.

Hva kan gjøres for å skaffe inntekter til å drifte eksisterende og starte nye aktiviteter?

Flere foreninger ser på kommunen som et potensielt økonomisk støtteledd. Blant forslagene til økt økonomisk støtte, nevner en av respondentene høyere grunnstøtte per aktive, mens andre mener kommunen bør gi økt støtte generelt.

En av foreningene mener kommunens gratisprinsipp bør utvides til å gjelde også for "uteforeninger"; en annen foreslår at kommunen reduserer foreningens utgifter knyttet til kommunale tjenester. En tredje nevner at kommunen kunne bistått med driftspersonell, her knyttet til svømmeopplæring. To mener kommunen bør støtte spesielt organisasjoner med fokus på barn og unges fysiske og psykiske helse.

Flere har også forslag til andre former for kommunal støtte. Flere nevner utbedring av lokaler. En skriver for eksempel at flere utøvere eller medlemmer, ville hjulpet og en mener at kommunen kunne bistått dem her. Andre forslag går på synlighet og momskompensasjon.

Mange skriver også at de ikke har forslag til hva som kan eller vet om noe bør gjøres.

Undersøkelsen gir ingen klare indikasjoner på at foreninger med overvekt av visse aldersgrupper har det lettere eller vanskeligere enn andre foreninger med å skaffe inntekter til nye aktiviteter. Svarene kan indikere at barne- og ungdomsforeninger i noen grad har mindre problemer med å skaffe midler.

3. Samarbeid

Samarbeid med andre lag og foreninger

Litt mindre enn to tredjedeler (59 %) av foreningene samarbeider med andre lag/foreninger.

De fleste foreningene/lagene samarbeider med beslektede foreninger. Eksempelvis samarbeider leikaringene med toraderklubben om dansearrangement. Andre har sammenfallende interesser der samarbeid tjener foreningens formål: En skriver for eksempel at de samarbeider med tre andre foreninger om barne- og ungdomsarbeid i kommunen. Et annet eksempel er samarbeid mellom foreninger med sammenfallende interesser, som mellom hagelag, husflidslag, historielag og bygdemuseet eller mellom ulike idrettslag.

Hvilke gevinster gir samarbeid med andre organisasjoner?

Flere foreninger skriver at de samarbeider for å kunne bruke ressursene sine bedre, utveksle erfaringer og å utvikle sin kompetanse, i tillegg til at det bidrar til mer synlighet. Å samarbeide gjør også at organisasjonene kan få til arrangement av større størrelse. På denne måten kan de også dele utgifter.

Noen av respondentene mener at samarbeid mellom foreninger med felles sak har en egenverdi og kan gagne foreningenes formål. Flere beskriver for eksempel samhold i idrett eller mellom speidergrupper som et gode, eller at det kan løfte et kulturelt arrangement. Enkelte skriver at samarbeid mellom foreningene også kan gi større politisk gjennomslag. Samarbeid kan bidra til å utvikle forståelse for hverandre og at man eventuelt kan gjøre felles sak.

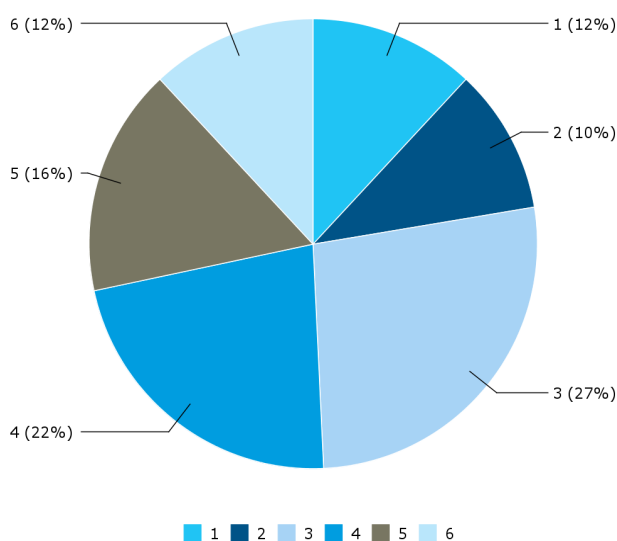
Utfordringer knyttet til samarbeid med andre foreninger

Et stort flertall av foreningene skriver at samarbeidet går bra, og at de stort sett sitter igjen med positive erfaringer. Noen skriver at samarbeid kan være ressurskrevende, spesielt med tanke på organisering eller at kommunikasjon kan være vanskelig. En av foreningene skriver at de har så knapp tilgang til lokale at de ikke kan dele dette med andre, selv om de gjerne vil.

Enkelte skriver at det kan være vanskelig å sette seg inn i andre foreningers målsetninger og respektere disse. Én oppgir at med samarbeid følger også en viss frykt for at medlemmene heller ønsker å begynne i samarbeidsorganisasjonen. Noen av respondentene ser etter mulige samarbeidspartnere, men har det foreløpig ikke.

De fleste skriver at utfordringer knyttet til samarbeid kan løses ved god informasjon og tidlig planlegging, gjennom felles sak, eller at de ikke vet. Her foreslår foreningene at de kan ha felles styremøter. Fra kommunalt hold foreslår en at kommunen kan øremerke midler til samarbeidende tiltak mellom foreninger. Flere skriver også her at økte ressurser, i form av økonomisk støtte eller lokaler, ville hjulpet dem i arbeidet.

I synet på viktighet av samarbeid med andre lag og foreninger, er respondentene delt; 50 % svarer at de synes samarbeid er viktig (svar 4-6) (fig. 11).

Figur 11 Lokallagenes oppfatning av hvor viktig det er å samarbeide med andre lag og foreninger⁹
n=67

Konkurranse fra andre lag og foreninger

44 % av foreningene opplever konkurranse fra andre lag og foreninger.

Dette er i stor grad fra foreninger som har lignende aktiviteter som respondenten. De fleste skriver at utfordringene er knyttet til begrensede ressurser i kommunen og rekruttering.

For eksempel skriver en forening at medlemmer som er aktiv i en annen forening, prioriterer foreningen med strengere oppmøteregler. To skriver at de opplever fotballagene er svært populære blant unge. Flere av idrettsorganisasjonene opplever konkurranse om de beste spillerne på lagene sine. Noen mener at dette gjør organisasjonene "skjerpa og flinkere", mens andre synes det kan være ødeleggende for gruppens utvikling.

I tillegg opplever noen organisasjoner rift om lokaler, treningstider, møterom, konsertlokaler og øverom. Noen har besvart andre spørsmål med at de også kan være en viss konkurranse i å skaffe sponsorer og offentlig støtte.

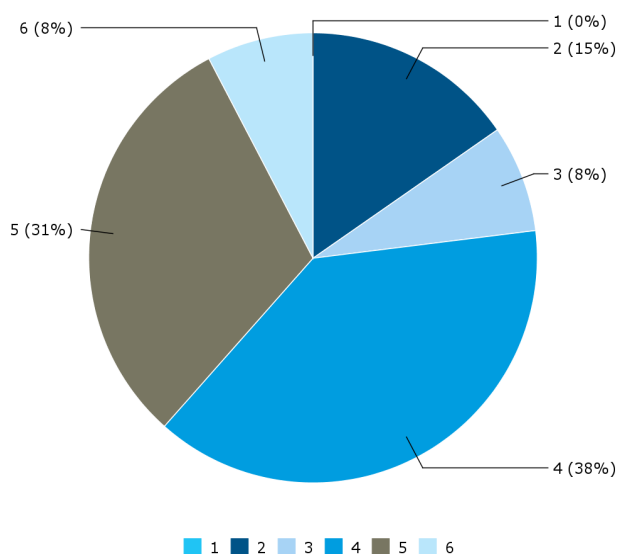
Samarbeid med bedrift eller næringsliv

En femtedel (20 %) av foreningene samarbeider med bedrift eller næringsliv. Av disse (13 foreninger) synes nesten alle (77 %) at samarbeidet er vellykket (svar 4-6). 8 % oppgir svært vellykket (svar 6), mens 23 % oppgir at det er lite vellykket (svar 2 og 3) (fig 12).

Ni av de 13 respondentene med samarbeidstale med næringslivet har sponsoravtaler eller får økonomisk støtte eller støtte med lokale. Andre eksempler på samarbeid er ved enkelte arrangement, som bingo, med å arrangere utenlandsturer eller utviklingsprosjekter.

⁹ Svaralternativer var en skala fra 1 til 6 der 1=lite viktig og 6=veldig viktig.

De fleste begrunner samarbeidet med de økonomiske fordelene samarbeidet gir. I ett tilfelle får foreningenes enkeltmedlemmer fordelene av samarbeidet gjennom rabatterte varer til hus og hjem. En annen skriver at samarbeidet hjelper dem i å nå ut med rekruttering, og en tredje ved å gi foreningen en lokal profil og samfunnsansvar.

Figur 12 Hvor vellykket er samarbeidet med næringslivet?
n=13

Mange skriver at de møter ingen eller få direkte utfordringer i sitt samarbeid med næringslivet. Noen skriver at samarbeidet fordrer et profesjonelt apparat og administrasjon for å kunne følge opp avtaler og prosjekter. En skriver at opptatte medlemmer også utfordrer samarbeidet, en annen skriver at de ofte får kort varsel. Flere nevner også at det kan bli mange om beinet og at de opplever konkurranse fra andre foreninger om de samme avtalene.

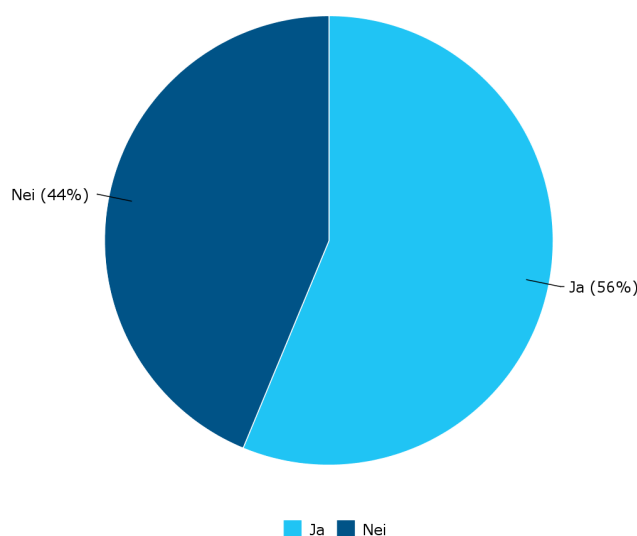
På spørsmål om hva som kan gjøres for å forbedre samarbeidet, svarer flere at de kunne synliggjort hvordan de ansatte og næringslivet kan dra nytte eller få "noe tilbake" for deres støtte av foreningenes aktiviteter. Her foreslås blant annet "skytedag for de ansatte". En annen forening skriver at de har rekruttert en egen ressursperson som skal fungere som hovedansvarlig i håndtering av samarbeidet. En annen skriver at næringslivet bør åpne opp for mer samarbeid.

Samarbeid med næringslivet fremover

Ved spørsmål om fremtidig samarbeid med næringslivet, er organisasjonene delte: 56 % oppgir at de ønsker mer samarbeid i framtiden. Kun 6 % av foreningene opplever konkurranse fra næringslivet.

Denne konkurransen kommer fra profesjonelle kommersielle aktører, som kan gi lignende tilbud som laget/foreningens tilbud. For eksempel SATS eller andre idrettstilbud som kan tilby høyere profesjonalitet og i noen tilfeller kan være opplevd mer tilgjengelig for brukerne. En annen

skriver at sykehjem og eldresenter nå i større grad enn før bruker profesjonelle fremfor frivillige musikere til sine arrangement.

Figur 13 Ønsker din forening å samarbeide (mer) med næringslivet i framtiden? n= 64

Samarbeid med kommunen

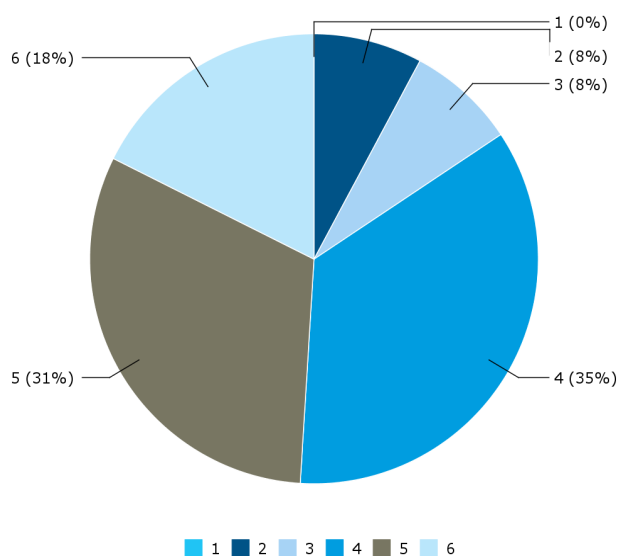
De fleste (84 %) som samarbeider med kommunen oppgir at samarbeidet er vellykket (svar 4-6) (fig 14). 75 % oppgir at de opplever at kommunen imøtekommer deres ønsker (svar 4-6) (fig. 15). En overvekt av organisasjonene (69 %) samarbeider med kultursektoren (fig.16).

84 % av lokallagene har samarbeid med kommunen. Av de 10 respondenter som ikke samarbeider med kommunen per i dag, ønsker ni av foreningene å få det i framtiden. 89 % av foreningene/lagene opplever at kommunen ønsker å få til samarbeid med frivilligheten.

De som ikke har samarbeid med kommunen skriver at det er fordi de ikke finner det naturlig, hensiktsmessig eller at det har vært aktuelt. Noen har nok med egen drift. En oppgir at de har opplevd tidligere samarbeid som "enveiskjorte, vi skal yte og kommunen ta i mot".

To respondenter skriver at de har møtt utfordringer knyttet til ressurser og lokale i samarbeid med kommunen; en organisasjon kunne ikke lenger bruke Kjenn skoles lokaler og har siden vært uten lokale, og en annen at de ikke "fikk nye etter ombyggingen", og deretter har gått fri for ressurser etter forsøk på å få kommunal støtte. Det vites ikke om det her er snakk om samme lokale.

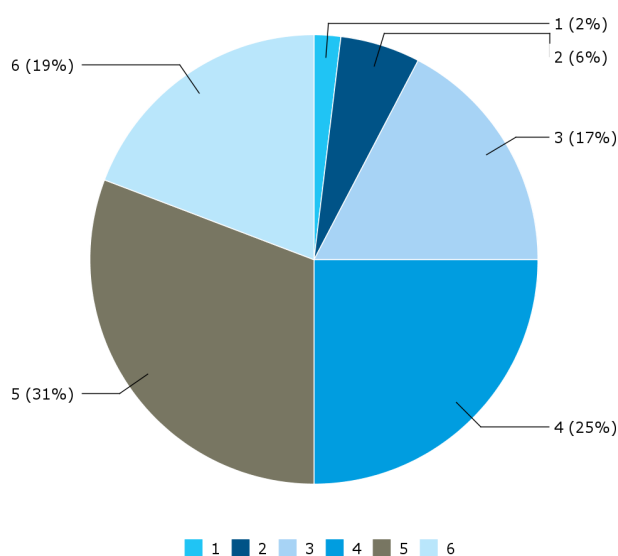
En skriver at kommunen er mest opptatt av å ivareta egne aktiviteter, og en annen at de ikke opplever at kommunen trenger samarbeid. En annen mener kommunen prioriterer barn og ungdom i utleie av lokale.

Figur 14 Hvor vellykket er samarbeidet med kommunen?⁶
n=51

Mange foreninger får gratis lokaler til aktivitetene sine, som idrettshaller, skoler, øvingsrom og møterom eller preparerte skiløyper. Noen mottar også støtte til å drifte historiske eiendommer, som Bygdemuseet eller Skårer gård eller vedlikeholdsarbeid av gater. Foreningene samarbeider også med kommunen om flyktningarbeid, å lage kart og beredskapstjenester.

Flere samarbeider med kommunen om ulike arrangement. Dette kan være danseoppvisninger, Kulturnatt, konserter, samarbeid med kulturskolen eller arrangementer tilknyttet helse, som vårball for psykisk utviklingshemmede. En organisasjon skriver at kommunen bistår dem som samarbeidspartner ved å utveksle informasjon.

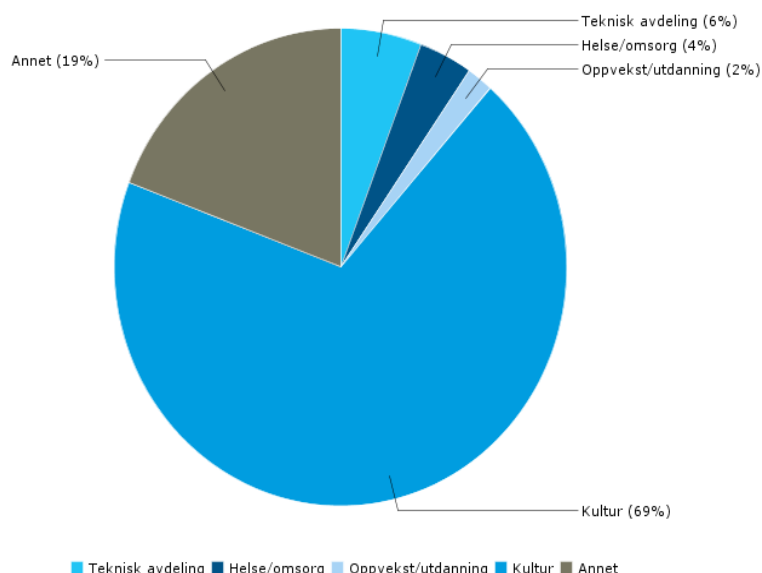

Figur 15 I hvilken grad imøtekommer kommunen deres ønsker? 6
n=51

Hvilke gevinster får organisasjonene av samarbeidet med kommunen?

Mange av foreningene skriver at de er helt avhengige av den kommunale økonomiske støtten de mottar og vektlegger spesielt at gratistilgangen på lokaler er et stort gode. En skriver at dette letter drift av laget/foreningen på alle måter.

I tillegg bidrar samarbeidet til større synlighet i nærmiljøet for noen av organisasjonene og at samarbeidet kan bidra til at foreningen når målene sine – alt fra å lære barn opp i kartlesing til aktivisering av befolkningen. En skriver at foreningen ikke får noe ut av samarbeidet med kommunen.

Figur 16 Hvem i kommunen samarbeider dere med?
n=52

Utfordringer i samarbeidet med kommunen

Mange foreninger skriver at de møter få eller ingen utfordringer i sitt samarbeid med kommunen, eller at utfordringene er positive.

Noen oppgir at kommunen kan være treige på å svare, og må forbedre sin kommunikasjon med foreningene. To skriver at kommunens økonomi er mindre god, og at noen av anleggene forfaller, og at dette vanskeliggjør langsiktig økonomisk planlegging for foreningen. En skriver at samarbeidet er ressurskrevende. En mener at kommunen stiller for store krav til profesjonalitet blant de frivillige i utleiespørsmål, og glemmer at foreningene gjør ulønnet arbeid.

Hva kan gjøres for å forbedre samarbeidet med kommunen?

Flere skriver at kommunen må bli flinkere til å lytte og holde god kontakt med foreningene de samarbeider med. Noen foreslår faste møter.

Mange skriver at kommunen må bli mer lydhøre overfor frustrasjoner knyttet til lokalene og vanskeligheter med treningstid har de per i dag, eventuelt foreningenes mangel på lokaler. Dette kan både gjelde behov for spesielle anlegg, som en svømmehall, eller enklere lokaler. En skriver at samarbeidet er veldig personavhengig, og at det er greit å kjenne noen.

To organisasjoner skriver at kommunen bør lytte mer til organisasjonenes kunnskap. En miljøorganisasjon foreslår at de blir tatt med i relevante høringsprosesser, mens en annen foreslår å opprette et råd eller utvalg på rusfeltet som innbefatter aktuelle organisasjoner.

Samarbeid med offentlige instanser

Nesten halvparten (44 %) av foreningene har samarbeid med offentlige instanser som skole, sykehjem, bibliotek, NAV osv.

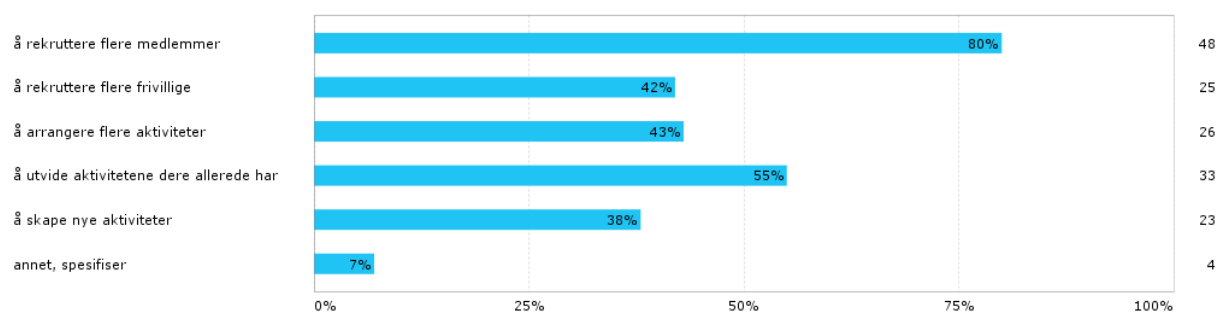
Hva samarbeider organisasjonene med offentlige instanser om?

Mange av organisasjonene samarbeider med skoler. I mange av disse tilfellene er det snakk om en avtale om lån av lokaler etter skoletid. En av foreningene bistår i spesielle skoleprosjekter knyttet til foreningens arbeid. To har samarbeid med SFO-ordninger, der den ene arrangerer teateraktiviteter i SFO-tiden. I tillegg oppgir mange at de samarbeider om helsetjenester. Dette kan være aktiviteter på sykehjem, som små konserter eller markedsdager. I tillegg samarbeider noen foreninger om rustilbud, med biblioteker, integrering, bistand i NAV til unge med minoritetsbakgrunn eller verving av blodgivere. En forening samarbeider med offentlige instanser om juridiske spørsmål.

Foreningene som ikke har samarbeid med offentlige instanser, skriver at dette ikke er hensiktsmessig for deres aktiviteter, eller at de foreløpig ikke har vurdert det som en mulighet eller hatt behov for det. En skriver at de planlegger å gjøre det mens en annen skriver at de må prioritere strengt hvilke oppgaver de prioriterer i foreningen og at godene ved et eventuelt samarbeid må være åpenbare før samarbeid inngås. En annen forening skriver at de tidligere bakte mat på sykehjemmene, men at mattilsynet nå er blitt for strengt, og at de derfor avviklet samarbeidet. En skriver at god dialog kan være vanskelig fordi en eventuell kontaktperson i kommunen må ha engasjement for o-aktiviteter.

4. Mål og utfordringer

I følge foreningene er den viktigste måten å utvikle seg på å rekruttere flere medlemmer (80 %). Deretter vil de utvikle seg ved å utvide eksisterende aktiviteter (55 %), rekruttere flere frivillige (42 %), arrangere flere aktiviteter (43 %) og skape nye aktiviteter (38%) (fig 17). Her kunne respondentene velge flere svar.

Figur 17 Hvordan lokallagene ønsker å utvikle seg¹⁰ Respondentene kunne svare flere alternativer. Totale svar 159

Foreningenes viktigste målsetninger

Mange av respondentenes svar på spørsmålet om deres viktigste målsetninger er direkte knyttet opp til foreningenes aktiviteter – her er målsetningene en naturlig følge av dette. Formidling av foreningenes formål er et viktig punkt herunder. Leikaringens målsetning er for eksempel å opprettholde interesse for folkedans eller opplyse om rusproblematikk og påvirke politikken på feltet. Kulturforeningene ønsker å stimulere til interesse for dans, språk, tradisjoner og høytider. Mange idrettslag skriver at de ønsker at medlemmene skal få utvikle seg innen den gitte idretten.

I tillegg oppgir flere at de fokuserer på godt internmiljø i foreningen, og noen at de ønsker å gi sine medlemmer en meningsfylt tilværelse. Menneskelig utvikling er spesielt vektlagt blant barne- og ungdomsforeninger. Eksempler på dette kan være trosopplæring for unge, tilby rusfrie aktiviteter, veiledning og integrering av unge eller faglig utvikling.

Flere respondenter skriver at de mener at deres aktiviteter gir store gevinster for medlemmene sine og samfunnet. Mange mener at deres virksomhet kan bidra til bedre folkehelse – gjennom sang i kor eller sosial og/eller fysiske aktiviteter. To av respondentene mener at det er viktig å legge til rette for møteplasser for likepersoner.

Mange foreninger vektlegger at medlemmene skal oppleve at de kan oppnå god personlig utvikling, både faglig og sosialt og på et menneskelig plan gjennom foreningsaktivitetene.

Flere lag/foreninger oppgir også rent praktiske, interne mål, som økt rekruttering, styrke klubbens fellesskap internt og skape gode miljøer for å holde på medlemmene sine.

Hva hindrer foreningene å utvikle seg på den måten de ønsker?

Flere skriver at de møter få eller ingen hindringer. De respondentene som møter hindringer, gjengir det som nå er kjente problemstillinger, knyttet til ressurser som medlemsbase, økonomi og fasiliteter.

¹⁰ Kategorien «annet» innebærer tiltak som kunne vært plassert under "å skape nye aktiviteter".

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Flere oppgir at de har for få medlemmer eller liten rekruttering. Dette kan både gjelde inn i styreverv/tillitsverv eller til foreningen generelt. I sammenheng med utfordringer knyttet til medlemmene består hovedutfordringene i lite tid i målgruppen eller for få som ønsker å ta ansvarsoppgaver – spesielt over tid – i foreningen. Noen av respondentene skriver at disse utfordringene skyldes liten base å rekruttere medlemmer fra – for eksempel skriver en organisasjon at det er vanskelig å få tak i unge funksjonshemmede som ønsker å satse på idrett. En kulturforening skriver at det er for få bosatte medlemmer fra deres opprinnelsesland.

Mange respondenter svarer at de mangler tilgang på egnede lokaler. Dette kan være møtelokaler, idrettsanlegg eller egnede arenaer i kommunen for større arrangement. En forening mener det ville hjulpet med et eget kontor som utgangspunkt for å nå ut.

En tredje hindring som flere gjengir, er dårlig økonomi. En respondent legger til dårlige rammebetingelser i svaret sitt.

En skriver også at de har dårlig intern organisering.

Hvordan kan kommunen bidra til å legge til rette for at laget/ foreningen kan løse disse utfordringene?

Her skriver mange at kommunen kan bidra mer eller fortsette med å bidra økonomisk til foreningen. To skriver at kommunen bør lempe på kravet om økonomisk støtte eller gratisprinsippet til kun barne- og ungdomsorganisasjoner eller kravet til at 50 % av medlemmene er bosatt i Lørenskog kommune.

Flere respondenter ønsker at kommunen forbedrer foreningenes tilgang til (bedre) lokaler. Noen mener at disse bør være gratis, mens andre skriver at de bør være rimelige. Idrettsorganisasjonene vil på denne måten kunne legge til rette for bedre treningstider for flere, en mener at dialogen på dette området også må bli bedre. En annen foreslår at kommunen danner et felles forum for idrettsorganisasjonene her. Noen av foreningene mener at kommunen bør utbedre eller bygge nye anlegg for aktivitetene deres – her er svømmehall og skiløyper nevnt; aktiviteter som er utenfor "standard" hallaktiviteter. Her skriver en av respondentene at kommunen i for stor grad prioriterer hallidretter.

Flere mener også at kommunen bør bistå i vedlikehold av anlegg og ved bygging av nye lokaler. Enkelte av foreningene møter administrative utfordringer, enten som følger av økt dokumentasjonskrav som legger press på en liten forening, mens en annen skriver at kommunen bør bruke mindre på administrasjon og mer på vedlikehold på Skårder gård.

Mange lag skriver at kommunen kan bistå i markedsføring og synliggjøring av foreningens aktiviteter i offentlige tilbud som er relevante, som skole, aldershjem og helseinstitusjoner i kommunen.

Hva gjør foreningene for å rekruttere flere medlemmer og brukere?

En overvekt av foreningene satser på økt synlighet i sitt rekrutteringsarbeid. Disse står på stand, lager skriv til skolene, holder åpne møter, deler ut flygeblader, holder arrangementer, som

Stolpejakt eller park o-karusell, der de vet at får høye deltakerantall. Andre satser mer på sosiale medier og annonser eller deltar på festivaler og arrangement som Mylderfestivalen og Losbydagen, de satser på lokal synliggjøring. Flere ber medlemmene sine spre informasjon om foreningen og rekrutterer gjennom bekjente, ved å gå dør til dør eller ta personlig kontakt.

For å rekruttere brukere av foreningens tilbud, annonserer foreningene arrangementer, kurs, konserter o.l. på sosiale plattformer, i annonser, informasjon per e-post og flygeblader. Noen opplever at aktivitetene generer nye brukere av seg selv. Flere skriver at de har satset mye på å bygge opp et godt og sosialt miljø og fokuserer på å holde på sine eksisterende medlemmer på denne måten. Noen skriver at de ikke har plass eller mulighet til å ta opp flere nye medlemmer, og gjør derfor ingenting.

Foreningenes rekrutteringsarbeid for nye brukere av deres aktiviteter, er så å si fullstendig overlappende med arbeidet for å rekruttere nye medlemmer.

Hva gjør foreningene for å utvikle sine aktiviteter?

Mange av foreningene/lagene har unnlatt å svare på dette spørsmålet. De som har svart, foreslår ulike løsninger. Noen skriver at det vil være nødvendig med bedre fasiliteter, som bedre anlegg, skiløyper eller at de har for lite plass.

Mange er fornøyde med de aktivitetene de har per i dag. En av disse skriver at de likevel oppfordrer medlemmene til å komme med innspill til videre utvikling. En annen forening skriver at de også legger opp til at medlemmene kan komme med ideer, og en annen at de evaluerer aktivitetene jevnlig. Det er altså viktig for flere av organisasjonene at aktivitetene legges opp etter medlemmenes behov.

En forening skriver at det kan være utfordrende å tilby utfordrende aktiviteter til medlemmene etter hvert som de blir flinkere, samtidig som de ønsker å opprettholde et lavterskeltilbud for nybegynnere. Her skriver de at de må bli flinkere. En annen organisasjon har nedsatt et eget utvalg som jobber med å få i gang ekstra treninger, herunder egne keepertreninger.

Flere skriver at de ønsker å kurse eller utdanne nye trenere, gruppeledere eller ledere for å utvikle organisasjonen. En forening skriver at de sender sine ledere på motivasjonssamlinger og kurs. Andre satser på å gjennomføre kursing selv. En skriver at de bør satse på yngre tillitsvalgte i foreningen.

Flere skriver at de samarbeider med andre organisasjoner for å utvikle aktivitetene sine.

Ønsker organisasjonene å bidra mer?

Her har flere unnlatt å svare på spørsmålet.

Flere av de som har svart, skriver at de ønsker å styrke tilbudet sitt til personer med nedsatt funksjonsevne, pensjonister og eldre, bidra til bedre integrering, åpenhet om lidelser eller bli en sterkere arena for lavterskeltilbud. Noen av disse skriver at de gjerne bistår skolen i kartopplæring eller svømmeopplæring, som elevene uansett skal gjennom. Noen skulle gjerne holdt et høyere

frekvensnivå på aktivitetene de allerede driver med. Dette kan for eksempel være flere møter eller flere treninger. Noen skriver at de kan bli flinkere til å si ja til henvendelser eller være mer tilgjengelige.

Mange av foreningene/lagene skriver at de ikke har kapasitet til å bidra mer i nærmiljøet utover sin nåværende aktivitet. Noen skriver at det kommer an på hva slags tilbud som er ønsket, eller at de ikke vet hva det i så fall skulle vært.

Hva skal til for at organisasjonene kan bidra mer?

Svarprosenten er høyere på dette spørsmålet enn det forrige; de er altså ikke nødvendigvis fra de samme respondentene.

Dersom organisasjonene skal holde flere møter eller treninger, skriver flere at de vil være avhengige av flere eller bedre lokaler. Andre skriver at de trenger flere aktive, at medlemmene må ha bedre tid, og at foreningen må ha bedre økonomi. En skriver at driftsprinsippet på gården i så fall må legges om.

Noen skriver at de må bli kontaktet dersom de skal gjøre mer, en av disse av kommunen. En spesifiserer at forespørsler med presenteres i god tid og at man må avklare alle forhold i saken på et tidlig tidspunkt. To av respondentene skriver at de kan samarbeide mer, og en av dem etterlyser en plattform for felles mål. En foreslår at kommunen kan bistå gjennom å lage temakvelder. Noen skriver at foreningens budskap eller at foreningen selv må bli mer synlig, og en at de gjerne må få bistand til dette.

Én mener at samarbeid med lignende organisasjoner kan hjelpe.

5. Konklusjon

I Lørenskog eksisterer det et stort antall frivillige foreninger med et bredt utvalg av aktiviteter som er åpne for mange. Det er mye og bra samarbeid mellom lokalforeningene og mellom disse og kommunen samt øvrige offentlige instanser. Det er også noe samarbeid med næringslivet. Det er likevel stort potensial for flere samarbeid og for å utvikle eksisterende samarbeid.

Hovedutfordringer for en slik utvikling er at kommunen må være tydeligere overfor frivilligheten, om samarbeidet. Flere av organisasjonene opplever kommunikasjonsproblemer med kommunen. I tillegg vet næringslivet lokalt ofte for lite om fordelene ved å sponse frivillige tiltak.

Organisasjonenes hovedutfordringer er knyttet til press på ressurser. Dette presset oppleves gjennom press på medlemmenes tid til å delta i foreningsarbeidet, gjennom dårlig økonomi og mest gjennomgående, press på lokaler. Selv om kommunens gratisprinsipp trekkes frem som et stort gode av organisasjonene, opplever de problemer med lokalenes egnethet, mangel på lokaler eller rift om disse. Dette påvirker tilbudet de kan gi til sine medlemmer, rekruttering og dermed driften av foreningene som helhet.

Organisasjonene er engasjerte i foreningsarbeidet og mange ønsker å bidra til utvikling av nærmiljøet og for dets innbyggere.

6. Anbefalinger til videre arbeid

Undersøkelsen har avdekket en rekke interessante forhold knyttet til utfordringer og ressurser blant frivillige organisasjoner i Lørenskog. Undersøkelsen kan således både brukes som et verktøy i videreutvikling av den konkrete frivillighetspolitikken og, i et større perspektiv, som en del av den generelle samfunnsplanleggingen i kommunen. Med bakgrunn i tidligere tiltak har Lørenskog kommune allerede et godt grunnlag for å lykkes i revitaliseringen av sin frivillighetspolitikk. Anbefalingene under er ment å være innspill på et strukturelt nivå innenfor områder som allerede er i positiv bevegelse. For konkrete problemstillinger vises det til hovedfunnene i undersøkelsen foran i rapporten.

Etabler en helhetlig frivillighetspolitikk

Intensjonen bør være å sette frivillighetspolitikken i kommunen i system, gjerne gjennom en plan eller erklæring, for å skape vekst og utvikling i frivilligheten i Lørenskog. Rapporten viser at de fleste organisasjonene samarbeider godt med kommunen, men hovedsakelig gjennom kulturavdelingen. Det anbefales å skape en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk, med utgangspunkt i det gode frivillighetsarbeidet som gjøres på kulturavdelingen. Det anbefales at kommunen tar ansvaret med å koordinere dialog og samhandling med en innspillgruppe, der hele bredden av lokale lag og foreninger er representert, i det videre arbeidet med å utarbeide det konkrete innholdet i frivillighetspolitikken. Dialog og samhandling vil bidra til at planen får den nødvendige legitimitet blant organisasjonene i Lørenskog.

Dialog og samarbeid for å sette nye tema og behov på dagsorden

Undersøkelsen viser at organisasjonene opplever et felles press på ulike ressurser. De fleste er fornøyde med kommunens rolle som tilrettelegger for frivillig sektor, men at man kan vinne mye på å utbedre dialogen og tilbudene ytterligere. De kommunale tiltakene som allerede eksisterer bør videreføres, samtidig som at man kan hente mye på å inngå felles dialog med frivillig sektor som helhet. Undersøkelsen viser at mange av organisasjonene er interesserte i samarbeid med andre organisasjoner, med kommunen og med næringslivet. En felles plattform for dialog, som noen av deltakerne i undersøkelsen foreslår, kan bidra til å finne løsninger på felles utfordringer i frivilligheten.

Etablering av et frivillighetsforum/råd

I en helhetlig frivillighetspolitikk er det avgjørende at hele bredden av frivillige organisasjoner har mulighet til å ha dialog, eller inngå samarbeid med kommunen, dersom de ønsker det. Ved siden av de lovpålagte rådene, der blant annet frivillige organisasjoner er representert, bør også andre typer lag og foreninger inngå i en struktur der man har en kontaktflate inn mot kommunen. Det anbefales at kommunen ser nærmere på hvordan dette kan organiseres i Lørenskog.

Opplæring av ansatte i kommunen

For å utvikle samarbeidet med kommunen og frivilligheten, bør partene møtes og anerkjenne hverandre. Erfaring viser at frivillige ikke trives som frivillige dersom de tas for gitt. Da forsvinner de. Det anbefales at kommunen informerer kommunale ansatte om hva som finnes av frivillighet i kommunen, hva som motiverer de frivillige, og hvordan man kan samarbeide.

De ti frivillighetspolitiske bud

På Frivillighet Norges årsmøte 2015 vedtok en samlet frivillighet ti frivillighetspolitiske bud for samarbeid mellom frivillig sektor og kommune. Vi anbefaler at kommunene bruker disse i utvikling av sin frivillighetspolitikk. Disse er lagt ved under.

DE TI FRIVILLIGHETSPOLITISKE BUD

1. Kjenn frivilligheten i kommunen din

- Skaff kunnskap om de frivillige organisasjonene i kommunen. Hva driver de med? Hvilke ressurser har de? Hvilke utfordringer har de? Vil de samarbeide mer med kommunen, næringsliv, offentlige instanser eller andre organisasjoner?

2. Vedta en tverrsektoriell (helhetlig) kommunal frivillighetspolitikk

- Inviter hele bredden av frivilligheten til dialog i utviklingen av frivillighetspolitikken. Tenk frivillighet i all kommunal planlegging – ikke bare kultur og helse. Gi kommunalt ansatte opplæring i frivillighetsmangfoldet, slik at de kan rekruttere folk til å bli deltakere og frivillige i frivilligheten.

3. Anerkjenn frivillighetens egenverdi

- Frivilligheten er en selvstendig sektor som definerer seg selv og velger sine aktiviteter og saker på fritt grunnlag. Frivillige er frie og villige. Det må de få lov til å være, ellers dør frivilligheten ut.

4. Anerkjenn frivillighetens merverdi

- Frivilligheten byr ikke bare på de aktivitetene den tilbyr, men skaper også merverdier. Organisasjonene er limet i lokalmiljøet, er samfunnets vaktbikkje, skaper sosiale møteplasser, lokal tilknytning, gir rom for demokratiopplæring, kompetanseheving, nettverksbygging og er folkehelsebyggende.

5. Forenkling gir mer frivillighet

- Tiden som brukes på å følge opp offentlig byråkrati er tid som kan brukes på mer frivillig aktivitet. Gjennomfør tiltak som forenkler søknad / rapportering, bistå organisasjonene med å finne frem i tilskuddsordninger og offentlige registre og regelverk og gjør det så enkelt som mulig å komme i kontakt med kommunen.

6. Tilrettelegg for frivillighetens egenutvikling

- Frivillig sektor er avhengig av vilkår som skaper vekst og utvikling. Gjennom en frivillighetspolitikk kan kommunen vise organisasjonene tillit og legge til rette slik at de kan nå sine egne mål. Da når kommunen samtidig mange av sine mål.

7. Skap dialog med frivilligheten

- Frivillige organisasjoner er eksperter på frivillighet og på sine egne aktiviteter, saker og målgrupper. Skap faste møteplasser for organisasjoner fra alle områder kan delta. Rådfør dere med frivilligheten og inviter organisasjonene som dialogpartnere. Husk at frivillige ofte jobber på dagtid, så møter på legges på kvelden.

8. Gi frie midler

- Frie midler er en forutsetning for at frivilligheten kan vokse på egne premisser. Gjennom å gi frie midler viser kommunen organisasjonene tillit og frigjør unødvendig tid som brukes på å søke om og rapportere på prosjektstøtteordninger.

9. Ikke konkurrer med frivilligheten

- Kommunal rekruttering av frivillige fører på sikt til utarming av rekrutteringsgrunnlaget for de eksisterende organisasjonene. Sjekk hvilke ressurser som finnes i frivilligheten først. Bruk heller kommunale ressurser på å markedsføre organisasjonene på kommunens nettsider og informasjon til innflyttere om aktiviteter i foreningene. Frivilligheten vil ha flere på laget!

10. Skap forutsigbarhet for frivilligheten

- Forutsigbare rammer skaper grunnlag for langsiktige planer, kompetansebygging, effektive og bærekraftig drift i frivilligheten. Skap faste og enkle møteplasser, tilskuddsordninger og én dør inn til kommunen for frivilligheten.

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Respondenter

Hva heter laget/foreningen du svarer på vegne av?	Navn, adresse og telefonnummer til kontaktperson	E-post til laget/foreningen evt. kontaktperson	Adresse til tilholdssted/møtested
Annai poopathy tamilske kultursenter	S.Sivasundaram, Åsenhagen 58 E, 2020 Skedsmokorset. mobil: 90192856	siva.sundaram@vikenfiber.no	Åsensколе
Barnestasjonens Teaterlag	OG Strømme Østaveien 7 176 Rasta	ola@barnestasjonen.no	Triaden Lørenskog Storenter
Bart, tsjeysjensk organisasjon	Lechi Tapaev Snøkløkkeveien 23 Finstadjordet 1475 98892819	malika14@hotmail.no	vi har ikke bestemt møtested
Bulm	Espen Hægeland postboks 304 1473 Lørenskog 67934803	eshe@lorenskog.kirken.no	Hanaborg alle 11, 1472 Fjellhamar
BUSKMEN	Ingrid Reierstad Haugerveien 30, 1475 Finstadjordet 95880627	ingridreierstad@gmail.com	Festplassen 1, 1470 Lørenskog
Den Vietnamesiske flytningeforening i Lørenskog	Phuong Nguyen	nhp@vietnet.no	
Fjellhamar Fotballklubb	Øivind Smestad Postboks 61 1477 Fjellhamar 41906923	post@fjellhamarfotball.no	Haneborgveien 83 B, 1472 Fjellhamar
Fjellhammer Idrettslag	Anne Mathisen Tyriveien 27 1470 Lørenskog	post@fjellhammer.no	Lørenskoghallen
Friskis&Svettis Nedre Romerike	Shagufta Mahmood 97669261	nedreromerike@frisikssvetiis.no	Ingen fast kontoradresse pr d.d
Hammer Turn	hammer Turn v/May Gunn Madsen Postbok 45 1471 Lørenskog Tlf. 99 56 02 51	post@hammerturn.no	Solheimsveien 50 (kontor) aktiviteter er på forskjellige skoler

**FRIVILLIGHET
NORGE**

	privat: 40 87 97 65		
HepCat BigBand	Øivind Hansen Rastastubben 4 1476 Rasta 92851539	oeivind.hansen@gmail.com	
Leikarringen Hunar	Berit Hjørnevik Losbyveien 76, 1475 Finstadjordet 930 54 695	b.t.hjernevik@gmail.com	Lørenskog hus
Østmarka	Vidar Bøe	Vi. Frasparket@gmail.no	Folkets Hus, 1472 Fjellhamar
Kurland FK	Klaus Wike Kornstien 16 1479 Kurland 90039247	klubbhuset@kurlandfk.no	Sandbekkvegen 84 2006 Løvenstad
Kurland Seniordans	Björg Brenden, Kornstien 42, 1479 Kurland tlf. 9807 1178		Grendehuset Kurland
Landsforbundet mot stoffmisbruk avdeling Lørenskog	Turid Kurås 915 17 062 Olav Svartveit 996 39 671	tu-kuraa@frisurf.no	Frivillighetens hus, Solheimveien 62B, 3etg. Lørenskog
LHL-Lørenskog	Elisabeth Granberg Røyksoppstien 7 1476 Rasta mob 48 18 52 26	lhl.lorenskog@lhl.no	lørenskog hus
Lions Club Lørenskog/ Fjellhamar	Toril Parelius Revestien 6, 2014 Blystadlia 952 98 351	toril.parelius@gmail.com	Nitor, Kjennveien 153, 1470 Lørenskog
1. Lørenskog 3 speidergruppe	Jon Øyvind Nordberg Margarethasvei 29 1473 Lørenskog Tlf 90580875	jon.nordberg@getmail.no	Lysås, Gamleveien 3C, 1473 Lørenskog
Lørenskog Akevittkompani	Per Erik Olsen, Sigurds vei 18, 1473 Lørenskog		

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Lørenskog Atletklubb	Hilde Næss Fr. Nansens vei 54 b 1472 Fjellhamar 41695864	frknaess@gmail.com	
Lørenskog Bryteklubb	Gressrudveien 26, 2010 Strømmen v/ Jon P. Syvertsen 40 85 90 94	post@lorenskogbryteklubb.co m	Nordlifaret 50, 1473 Lørenskog
Lørenskog bygdekvinnelag	Helen Østbye, Finstadvollen 34, 1475 Finstadjordet	Helen.oestbye@gmail.com	Bøndernes hus, Lørenskog
Lørenskog Damekor	Tove Finnebråten- Anderssen Gimleveien 15 1472 Fjellhamar Mob:90566437	post@damekor.net	Festplassen 1, 1473 Lørenskog
Lørenskog FSK Kurland speidergruppe	Bjørnar Thøgersen Mor Smes veg 7a 2008 Fjerdingby Mob: 41625025	post@lorenskogfsk.no	Hogstveien 2, Kurland
Lørenskog Gymnastikklag	Tove Mathiesen Marcus Thranes vei 12c 1470 Lørenskog	to-mat@online.no	
Lørenskog hagelag	Inger-Lise Lone Baldersvei 1, Fjellhamar 90632568	lorenskog.hagelag@gmail.com	Lørenskog hus/Skårer gård
Lørenskog håndballklubb		l-ojohan@online.no	Skårerhallen
Lørenskog Huseierforening	Tore Skansen Sloraveien 7 1472 Fjellhamar	tore.skansen@3lp.no	
Lørenskog husflidslag	Leder Liv Sommeling Johansen Nedre Grønliveien 19 1472 Fjellhamar Mobil: 99 30 88 35	lei-joh3@online.no	Skårer gård, Løkenåsveien 29, 1473 Lørenskog
Lørenskog IF	Espen P. Gjester Lørenskog IF Postboks 15 1473 Lørenskog	espen@lorenskog-if.no	Ole Reistads vei 2, 1473 Lørenskog

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Lørenskog Inner Wheel klubb	Sissel Gausen Bergerveien 16 1475 Finstadjordet tlf. 92460033	sissel@gausen.net	Skårer Kirke
Lørenskog Ishockeyklubb	Jonas Bariås, 93684908	jonas@lik.no	Boecks gate 3
Lørenskog Jazzklubb	Marit Skatrud Andersen Marcus thranes vei 8C 1470 Lørenskog	marit.andersen@amedia.no	Thon Hotel Triaden
Lørenskog karate klubb	Lars Høgquist Røykås terrasse 112 1476 Rasta	lars.hogquist@gmail.com	Benterud skole
Klrenskog Mannskor	Svin Bugge- Pettersen Håkonsvei 27 1470 Lørenskog 93278055	bugsve@gmail.com	Fjellhamar kirke
Lørenskog Miniaturskytterlag	Ståle Villumstad Munkebekken 89 1061 OSLO +47 959 85 162	stale@getmail.no	Mangler etter ombygging av Kjenn Ungdomsskole
Lørenskog Musikalteater	Trude Bergum STanger Falkeveien 11 a 1476 Rasta 91 32 27 58	lorenskogmt@gmail.com	Lørenskog Hus/Løkenåsen skole
Lørenskog Musikkorps	Øivind Hansen Rastastubben 4 1476 Rasta 92851539	leder@lorenskog.musikkorps.no	Hasselveien 4,
Lørenskog PensjonistUniversitet	Helge Svaar Sørli Terrasse 5 1473 Lørenskog	post@lpu.no	Lørenskog hus
Lørenskog Revmatikerforening	Grethe Sande Søster Mathildesgate 25 1476 Rasta	grethesande3@gmail.com	Fjellhamar kirke
Lørenskog Røde Kors	Leder Randi Larsen Sørliveien 28 1473 Lørenskog tlf 92616345	ranlars42@gmail.com	Fjellhamarvn 56
Lørenskog Seniorkor	Sekretær Liv Lia , Fr.Nansens vei 13a,	lialiv7@gmail.com	Rolvsrudhjemmet, Margarethasbvei

FRIVILLIGHET
NORGE

	1472 Fjellhamar		11, 1473 Lørenskog.
Lørenskog skiklubb - alpint	Laila Leivestad Nestleder Bakkerudveien 22 1475 Finstadjordet 95822204	alpint@lorenskogski.no	Skihytta Hovelsrudveien 98 1472 Fjellhamar
Lørenskog skiklubb, Langrennsgruppa	Mattis Thørud Kleiva 10 1476 Rasta 92033609	langrenn@lorenskogski.no	Skihytta i Lørenskog
Lørenskog Skolekorps	Gunnar Steen Steinbekkveien 1b 1472 Fjellhamar Telefon 91181419	leder@lorenskog- skolekorps.no	Kjenn skole
Lørenskog skytterlag	Bjørn Kristensen pb 375 1481 Lørenskog, tlf. 91116006	lorenskog@skytterlag.no	Løsbyveien 201
Lørenskog Syd Speidergruppe	Marcus Gjermundshaug Nordheimveien 24E 1472 Fjellhamar Tlf: 95837698	gl@lorenskogsyd.no	Jonsrud speidersenter (Ekerud)
Lørenskog Tamilsk Sports Klub	Lørenskog Tamilsk Sportsklubb v/Sivakumar Vinayagamoorthy Falkeveien 10B 1476 Rasta tlf: 97122868 Kontaktperson:Sivak umar Vinayagamoorthy	post@ltsk.no	
Lørenskog toraderi	Harald Utne Telemarksvingen 12 0655 Oslo 400 20 037	harald.utne@gmail.com	

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Lørenskog Trekkspillklubb	Marius Skovli Henrik Ibsens Vei 125, 2010 Strømmen 97095641	lorenskogtrekkspillklubb@hotmail.com	Lørenskog Sykehjem
lørenskog tyrkiske kvinneforening	sule gøksu, strøms vn 223 B 1472 fjellhamar 47257856	sugoksu9@hotmail.com	
Lørenskog Veterankorps	Tone Morken Rudi, Postboks 31, 1471 Lørenskog, tlf 95832712	Post@lvk1983.no	Festplassen 1, Lørenskog
Lørenskog-Rælingen Kappsvømmingsklubb	Siv Røkke Østlifaret 60 1476 Rasta Tlf 47897864	styret@lrk.no	Sandbekkhallen
Mental Helse Lørenskog	Bjørge Gundersen, Haneborgv. 63 d, 1472 Fjellhamar 480 75 851	bjgunde3@online.no	MAI-senteret
Mudo Lørenskog	Mudo Lørenskog Jan Lönnemo Hornblendeveien 7 1475 Finstadjordet 67900570	lorenskog@mudo.no	
Naaf nedre Romerike storlag	Hege Sydnes Blåkollvn 3 1472 Fjellhamar 98640377	Hege.sydnes@gmail.com	
Naturvernforbundet i Lørenskog	Margreta Bondevik Løkenkollen 11 1473 Lørenskog 67902810	unniaas@getmail.no	
Nedre Romerike Handicapidrettslag (NERO HIL)	Jorunn Audrey Hynes Lensmann Klevsvei 187a 2019 Skedsmokorset tlf. 93045677	jorunn.hynes@online.no	Solbakken Aktivitetsenter, Landskronavn, 2013 Skjetten og lensvei 113, 2010 Strømmen
Norges Turmarsjforbund	Per Ivar Lanesskog Postboks 511 1471 LØRENSKOG Tlf. : 67905536	ntf@turmarsjforbundet.no	Skårersletta 60, 1473 Lørenskog
Norsk folkehjelp	Christian Petersen,	post@nflorenskog.no	Sørlihavna

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Lørenskog	Nyjordsveien 15B, 2010 Strømmen, 95407218		
NKS Akershus	Gudrun Hauknes Pærehagen 3 2040 Kløfta 4154906	nks.akershus@gmail.com	Rektor Wolans vei 11, 1474 Nordbyhagen
Oslo Postorkester	Liv Bodil Sortodden Faldalsveien 100 a 1900 fetsund 908 87 853	oslopostorkester@posten.no	Lørenskogveien 50
Pakistansk kvinneforening i Lørenskog			
Rasta FAU Forvaltning	Stina Olsen Asbjørnsensvei 30 1476 Rasta	stina.olsen@hotmail.no	Rasta Skole
Romerike Somalisk Forening	Abdulqadir Said Abdi, Tulipanveien 4, 93646864	abdishakur00@hotmail.com	Lørenskog Hus
Romerike Turdanslag	Tove Høver Marcus Thranes veg 77 1472 Fjellhamar 97565856	thoe3@online.no	Lørenskog Hus
Skogblomsten JUBA	Grethe Wiik Ødegårds vei 14 b 1470 Lørenskog tlf. 414.48.732	skogblomsten@yahoo.no	Samfunnssalen på Kjenn skole
Skøytealliansen for Neder Romerike	Johs Kjell Grimseth Skårerfarete 11, 1473 Lørenskog Tlf 48197122	j.grimseth@getmail.no	Ulike lokaliteter for møter
St Laurentiuskoret	Geir Hungnes Heggveien 7, 1470 Lørenskog 93011755	geir.hungnes@broadpark.no	Solheim skole
Søndre Sørli Vel	Tom Stenbæk Krokusveien 7 1475 Finstadjordet 922 45 123	tom-st@online.no	Ingen fast

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Team U&I Lørenskog Danseklubb	Jarle Berenett Ammerudgrenda 91 0960 Oslo Tlf. 90171777	dansestyret@gmail.com	Østlifaret 9, 1476 Rasta
Tjukkasgjengen Chapter Lørenskog	Lasse Kjarstad Finstadlia 149 1475 Finstadjordet Tlf. 915 62 879	lasse.kjarstad@nrk.no	Møtes ved Lørenskog Rådhus (Høst, vinter og vår) og Sørlihavna om sommeren.
Vasshjulet Tut &Blæs	Ruth Riksfjord Lerkeveien 8 1476 Rasta 920 87 635	ruthrik@gmail.com	Fjellsrud ungdomsskole
Yasuragi Budoklubb			
Østmarka orienteringsklubb	Terje Linløkken Østbyveien 17 1472 Fjellhamar	tlinlokken@gmail.com	
Lørenskog Idrettsforening	Espen Engh, Sverres vei 5, 45436970	post@lorenskogif.no	Ole Reistads vei 2, 1473 Lørenskog